

به نام خدا

طراحی سیستم های دیجیتال ۱

فصل چهارم

مدارهای منطقی ترکیبی

Combinational Logic Circuits

✓ مدارهای منطقی ترکیبی

❖ مدارهای منطقی:

✓ ترکیبی: خروجی در هر لحظه به ورودی در همان لحظه وابسته است.

✓ ترتیبی: خروجی در هر لحظه به ورودی در همان لحظه و به مقادیر قبلی خروجی وابسته است.

❖ مهمترین مدارهای منطقی ترکیبی:

Adders ✓

Subtractors ✓

Decoders ✓

Encoder ✓

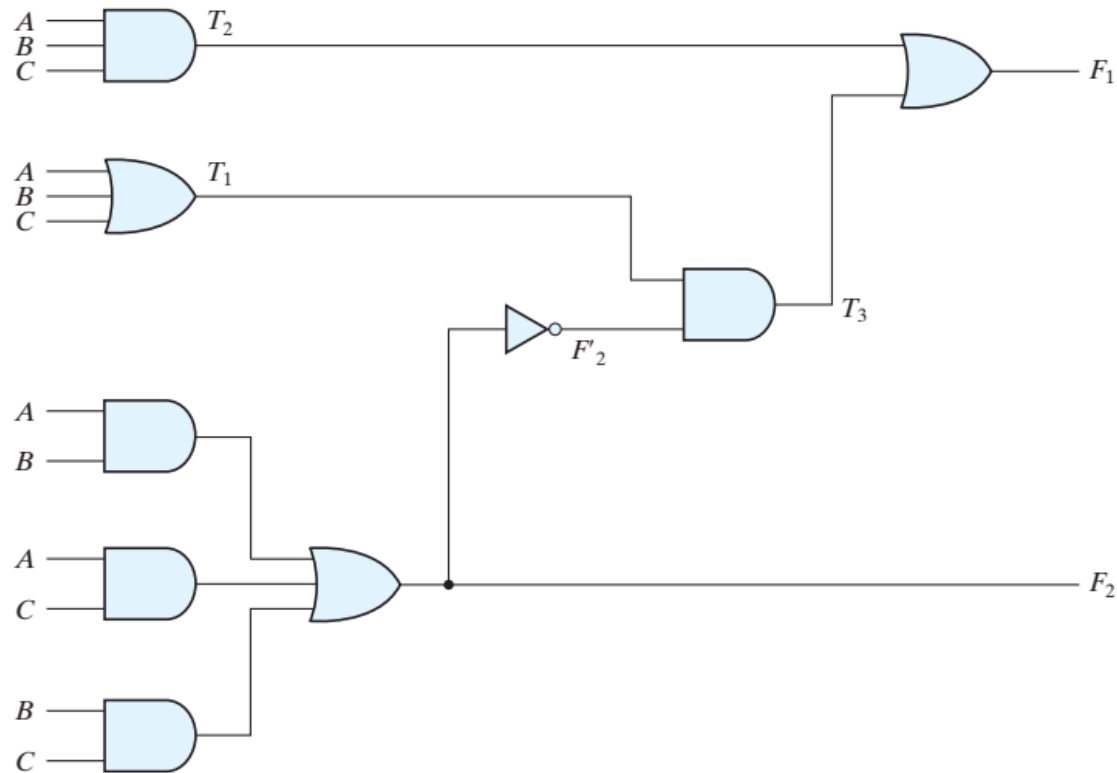
Multiplexer ✓

✓ مدارهای منطقی ترکیبی

❖ روند آنالیز (Analysis Procedure):

✓ در آنالیز مدار ترکیبی پیاده سازی شده را داریم و باید از روی آن ضابطه تابع، جدول صحت و تابع ساده شده را بدست بیاوریم.

❖ مثال:

$$F_2 = AB + AC + BC$$

$$T_1 = A + B + C$$

$$T_2 = ABC$$

I

<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>F</i> ₂	<i>F</i> ' ₂	<i>T</i> ₁	<i>T</i> ₂	<i>T</i> ₃	<i>F</i> ₁
0	0	0	0	1	0	0	0	0
0	0	1	0	1	1	0	1	1
0	1	0	0	1	1	0	1	1
0	1	1	1	0	1	0	0	0
1	0	0	0	1	1	0	1	1
1	0	1	1	0	1	0	0	0
1	1	0	1	0	1	0	0	0
1	1	1	1	0	1	1	0	1

ABC

✓ مدارهای منطقی ترکیبی

❖ روند طراحی (Design Procedure):

✓ در طراحی صورت مسئله را داریم و باید از روی آن باید ضابطه تابع و درنهایت پیاده سازی را انجام داد.

✓ صورت مسئله ← جدول صحت ← استخراج تابع از روی جدول صحت ← ساده سازی تابع ← پیاده سازی

Input BCD				Output Excess-3 Code			
A	B	C	D	w	x	y	z
0	0	0	0	0	0	1	1
0	0	0	1	0	1	0	0
0	0	1	0	0	1	0	1
0	0	1	1	0	1	1	0
0	1	0	0	0	1	1	1
0	1	0	1	1	0	0	0
0	1	1	0	1	0	0	1
0	1	1	1	1	0	1	0
1	0	0	0	1	0	1	1
1	0	0	1	1	1	0	0

❖ مثالی از کد گردانی (Code Conversion):

طراحی یک مدار برای تبدیل کد BCD به

Excess-3

✓ مدارهای منطقی ترکیبی

❖ مثالی از کد گردانی (Code Conversion):

طراحی یک مدار برای تبدیل کد BCD به

Excess-3

AB \ CD		C			
		00	01	11	10
A	00	m_0 1	m_1	m_3	m_2 1
	01	m_4 1	m_5	m_7	m_6 1
	11	m_{12} X	m_{13} X	m_{15} X	m_{14} X
	10	m_8 1	m_9	m_{11} X	m_{10} X
		D			

$z = D'$

AB \ CD		C			
		00	01	11	10
A	00	m_0 1	m_1	m_3 1	m_2
	01	m_4 1	m_5	m_7 1	m_6
	11	m_{12} X	m_{13} X	m_{15} X	m_{14} X
	10	m_8 1	m_9	m_{11} X	m_{10} X
		D			

$y = CD + C'D'$

AB \ CD		C			
		00	01	11	10
A	00	m_0	m_1 1	m_3 1	m_2 1
	01	m_4 1	m_5	m_7	m_6 1
	11	m_{12} X	m_{13} X	m_{15} X	m_{14} X
	10	m_8	m_9 1	m_{11} X	m_{10} X
		D			

$x = B'C + B'D + BC'D'$

AB \ CD		C			
		00	01	11	10
A	00	m_0	m_1	m_3	m_2
	01	m_4	m_5 1	m_7 1	m_6 1
	11	m_{12} X	m_{13} X	m_{15} X	m_{14} X
	10	m_8 1	m_9 1	m_{11} X	m_{10} X
		D			

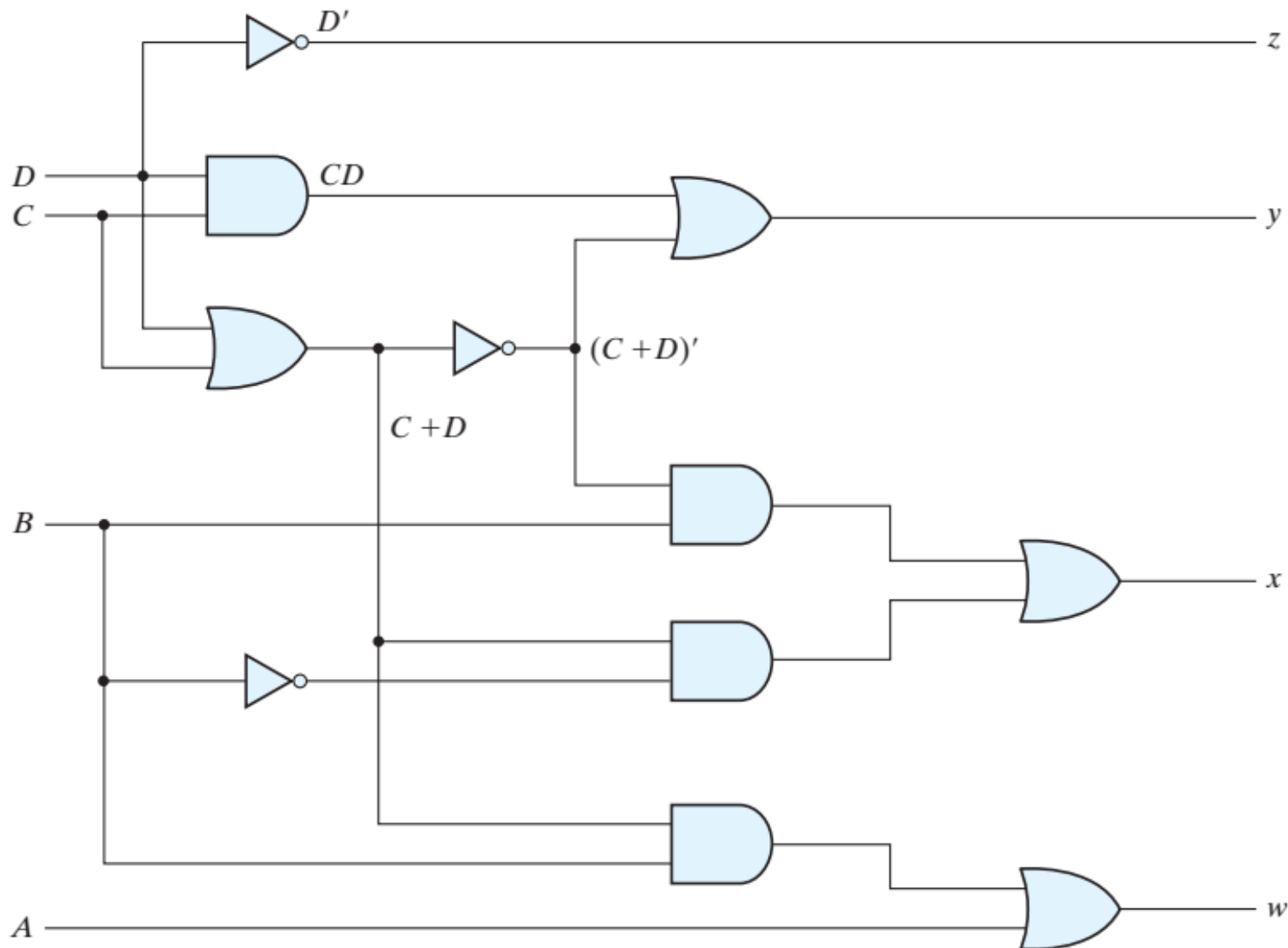
$w = A + BC + BD$

✓ مدارهای منطقی ترکیبی

❖ مثالی از کد گردانی :

طراحی یک مدار برای تبدیل

کد BCD به Excess-3

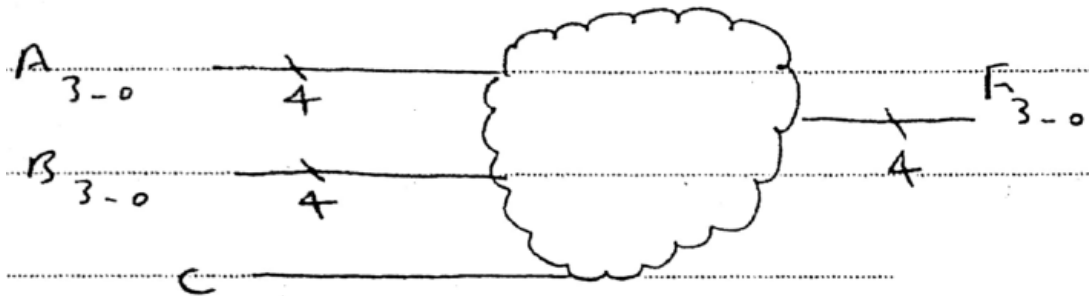

✓ مدارهای منطقی ترکیبی

❖ مثال: مداری طراحی کنید که اگر در آن $C=0$ شد، چهار ورودی A نظیر به نظیر به چهار خروجی F منتقل

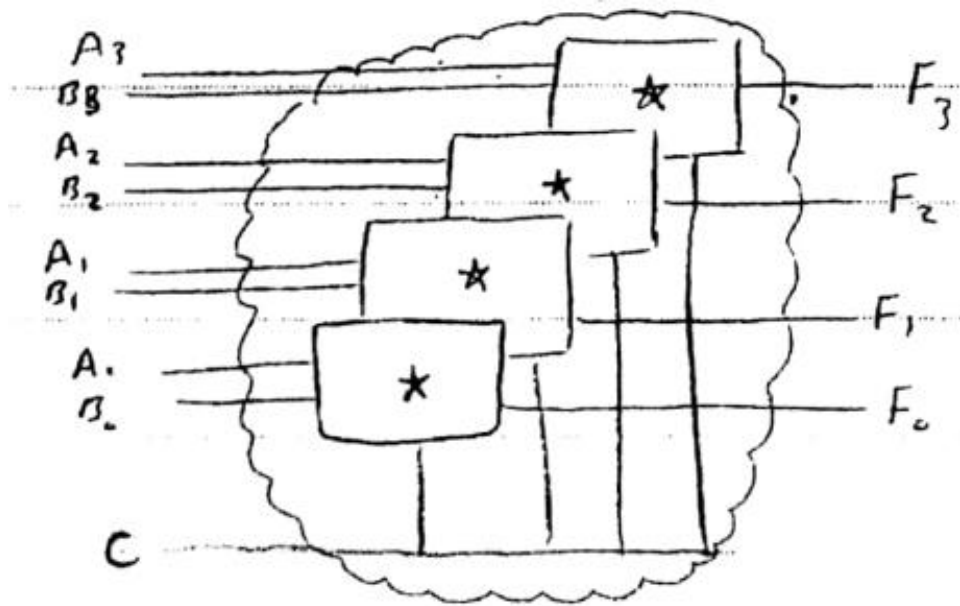
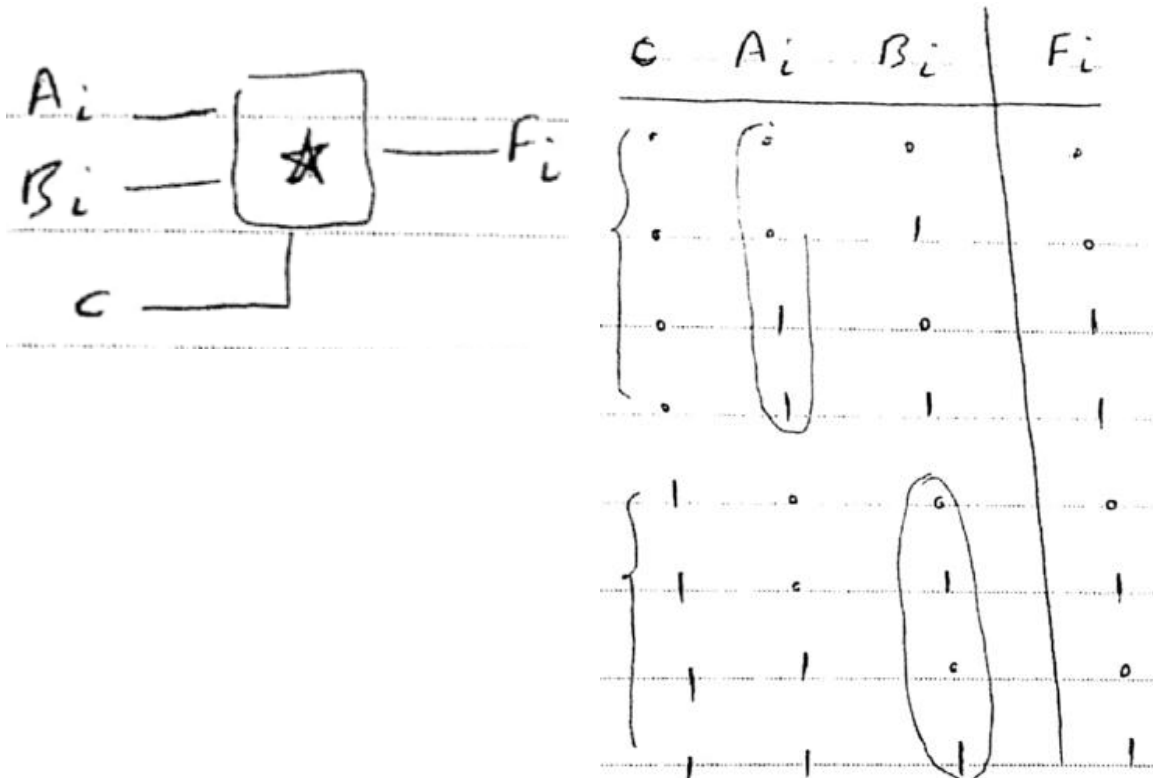
شود. در غیراینصورت چهار ورودی B به چهار خروجی F

منتقل شود.

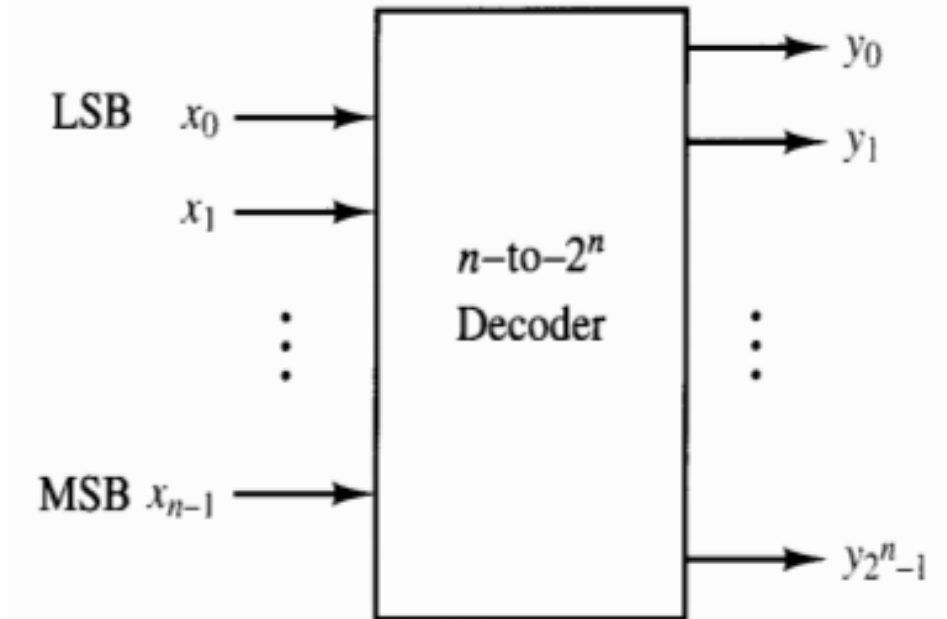
$$F_i = \sum m(2, 3, 5, 7)$$

$$F_i = C'A_i + C B_i$$

✓ Decoders

- ❖ An n -to- 2^n decoder is a multiple-output combinational logic with n input and 2^n output
- ❖ For each possible input condition, one and only one output will be at logic 1

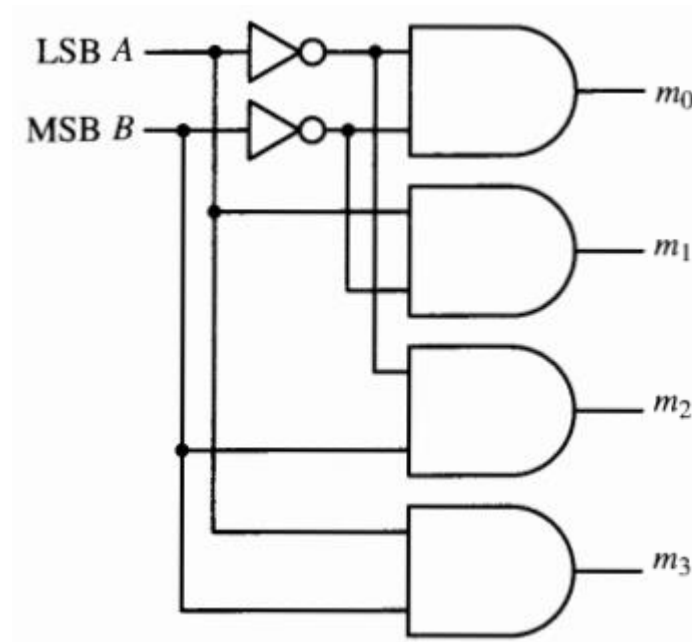

✓ Decoders

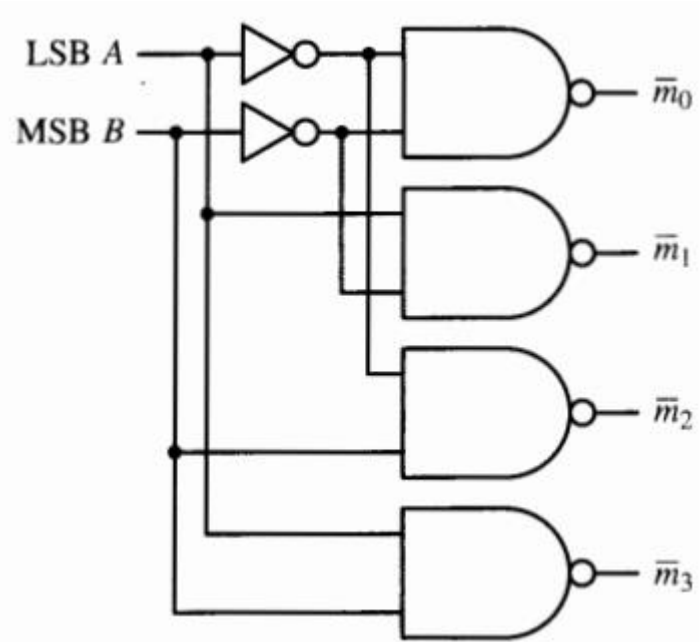
➤ 2-to-4 decoder

- ❖ We can consider the n -to- 2^n decoder as simply a **minterm generator**
- ❖ An input combination of $BA=00$ selects the m_0 output line, $BA=01$ selects the m_1 and so on.

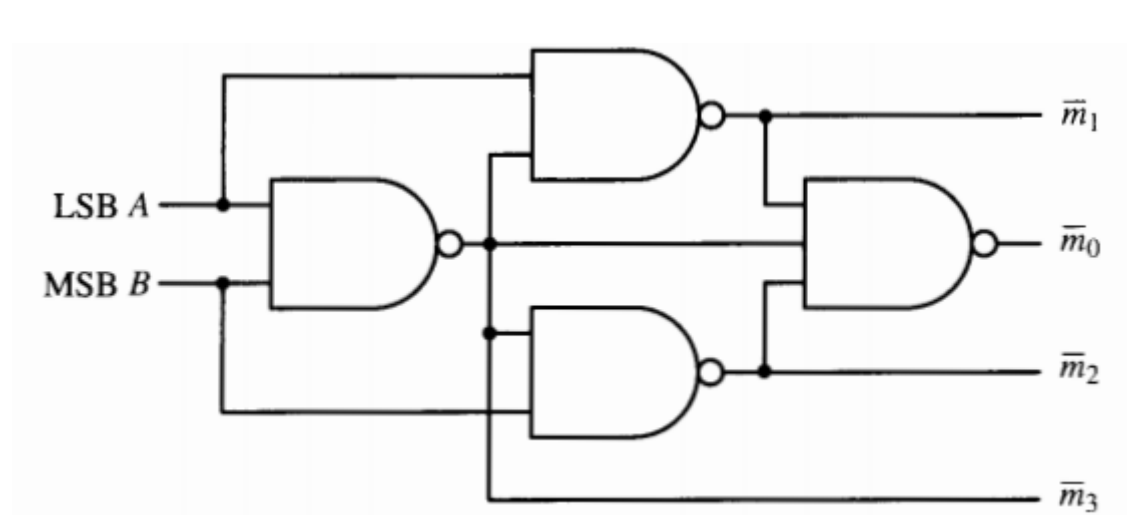

$$\begin{aligned}m_0 &= \bar{B}\bar{A} \\m_1 &= \bar{B}A \\m_2 &= B\bar{A} \\m_3 &= BA\end{aligned}$$

✓ Decoders

Using only NAND gates

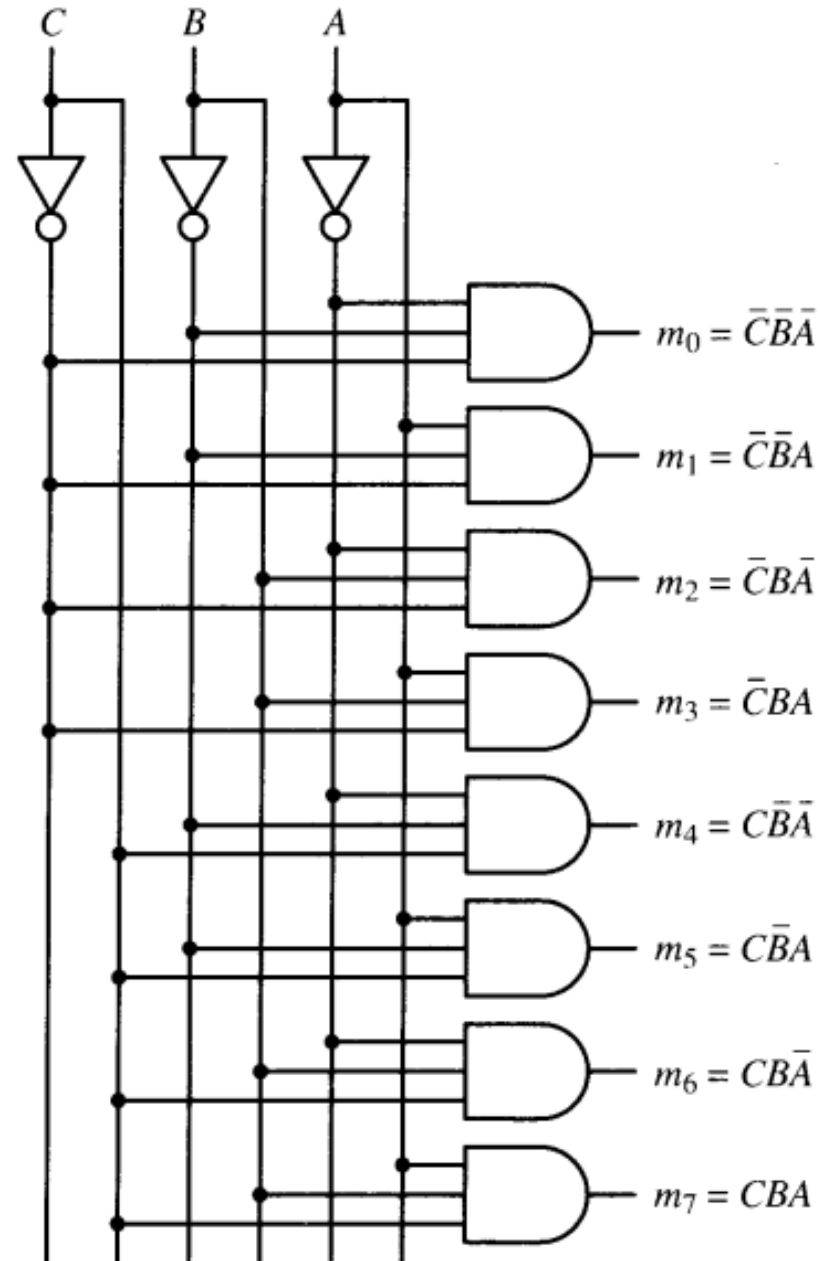

Using only NAND gates
with no inverters

- ❖ An output of 0 indicates the presence of the corresponding minterms
- ❖ In this case, the outputs are said to be “active low”

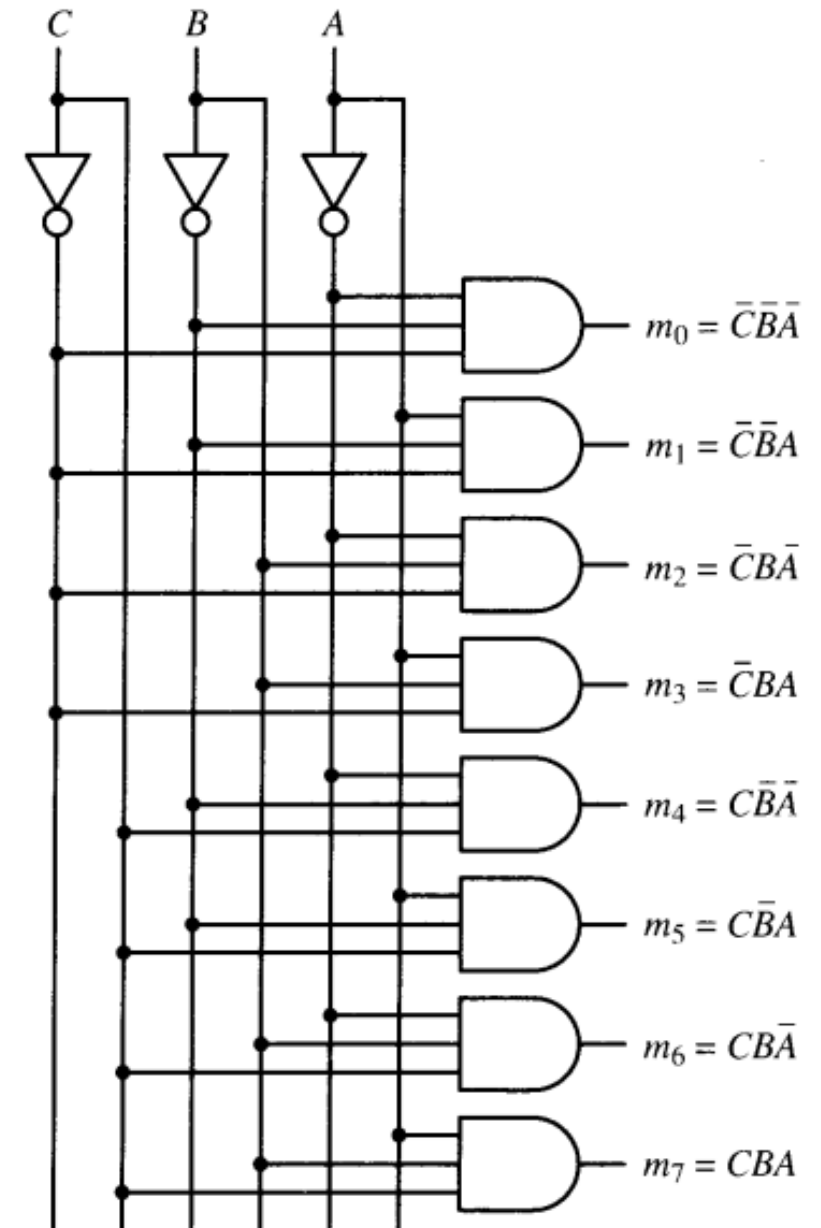
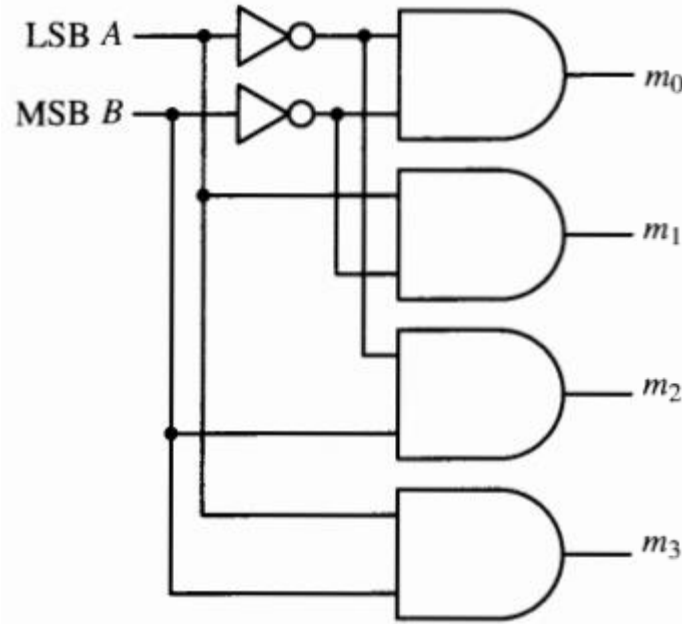
✓ Decoders

3-to-8 Decoder (parallel-type)

✓ Decoders

- ❖ There is only a single level of logic
- ❖ One n input AND gate is required for each of the 2^n output lines
- ❖ A problem is occurred as n becomes large because of limitation of the fan-in
- ❖ So, tree decoder has been proposed

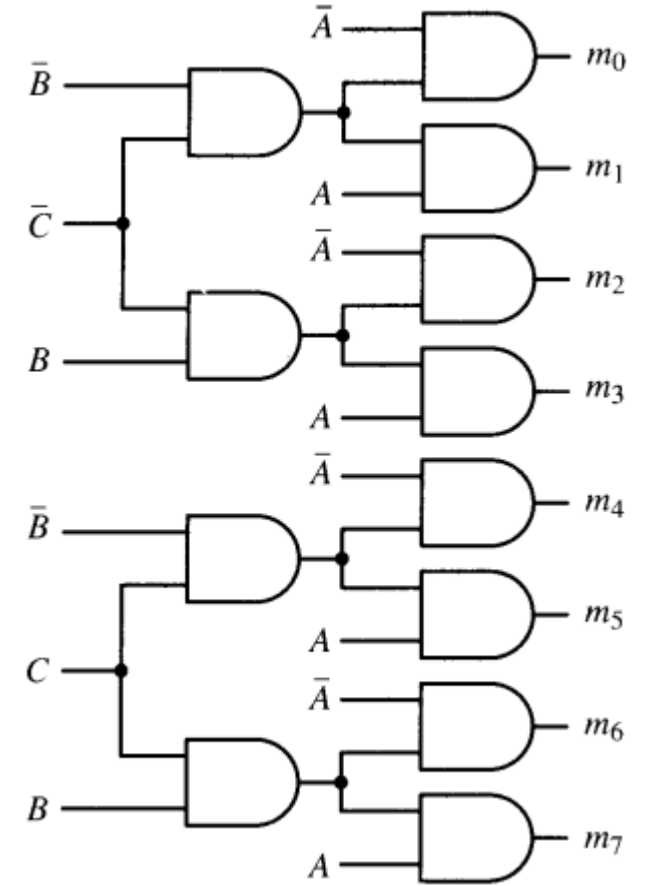
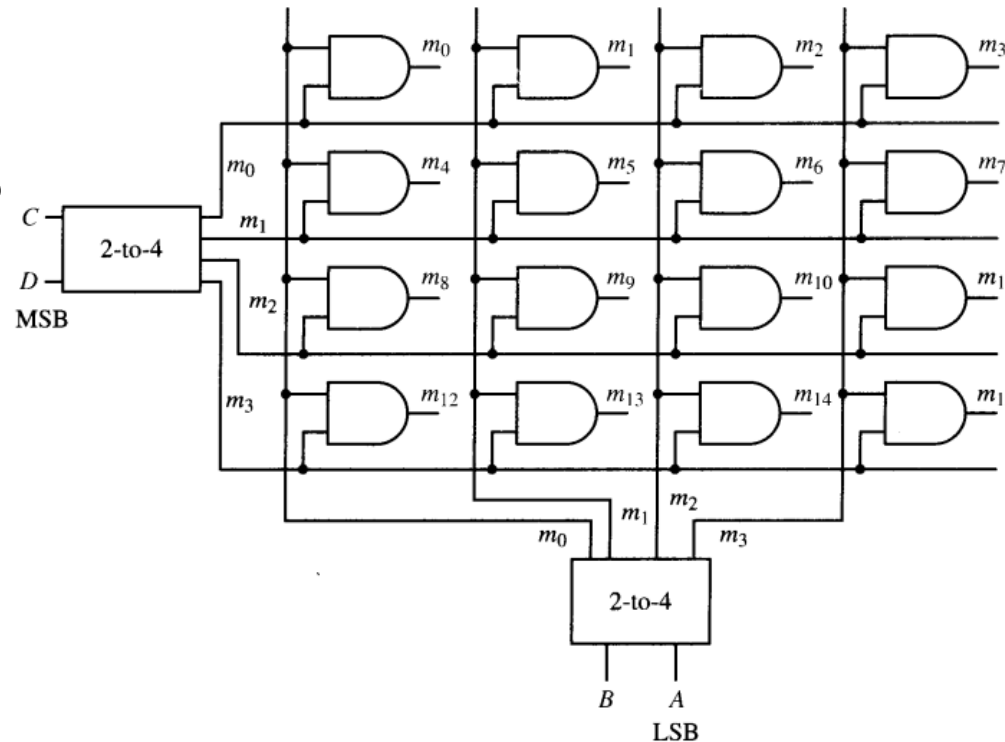
✓ Decoders

❖ **Tree Decoder:** employs multilevel logic with only two-input AND gates, independent of the number of input lines

❖ **Dual Tree Decoder:**

✓ n input are divided into j and k groups

✓ Two smaller decoders j-to- 2^j and k-to- 2^k are used

✓ Two-input AND gates are used to combine these signals to form the 2^n output lines

✓ Decoders

❖ Implementing logic function

- ✓ Decoders output signals in complement form are suitable for further processing using NAND logic

$$f(A, B, \dots, Z) = m_i + m_j + \dots + m_k \longrightarrow f(A, B, \dots, Z) = \overline{\bar{m}_i \cdot \bar{m}_j \cdot \dots \cdot \bar{m}_k}$$

- ✓ This function can be implemented using a single k-input NAND gate and a decoder with active-low outputs

- ✓ This is equal to implement a function with its maxterm $M_i = \bar{m}_i$

$$f(A, B, \dots, Z) = M_i \cdot M_j \cdot \dots \cdot M_k \longrightarrow \text{Using a decoder with active low outputs and an AND gate}$$

✓ Decoders

- **Example:** Implement the following function

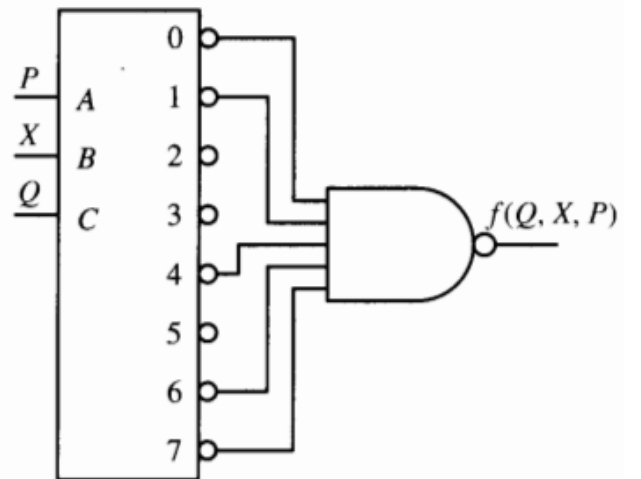
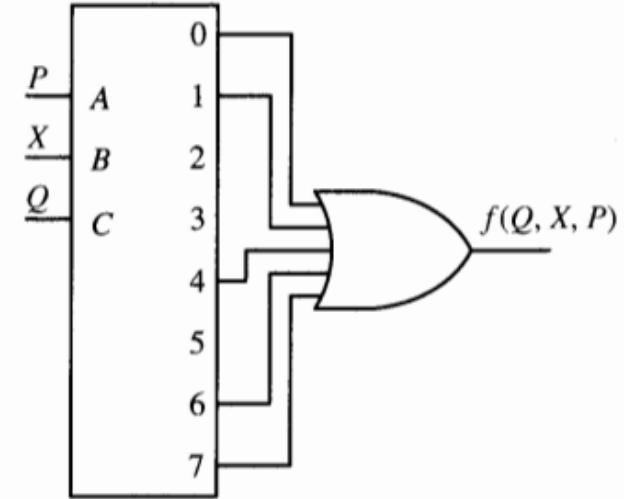
$$\begin{aligned} f(Q, X, P) &= \sum m(0, 1, 4, 6, 7) \\ &= \prod M(2, 3, 5) \end{aligned}$$

- ❖ Use a decoder (with active high outputs) with an OR gate

$$f(Q, X, P) = m_0 + m_1 + m_4 + m_6 + m_7$$

- ❖ Use a decoder (with active low outputs) with an NAND gate

$$f(Q, X, P) = \overline{\bar{m}_0 \cdot \bar{m}_1 \cdot \bar{m}_4 \cdot \bar{m}_6 \cdot \bar{m}_7}$$

✓ Decoders

❖ Example:

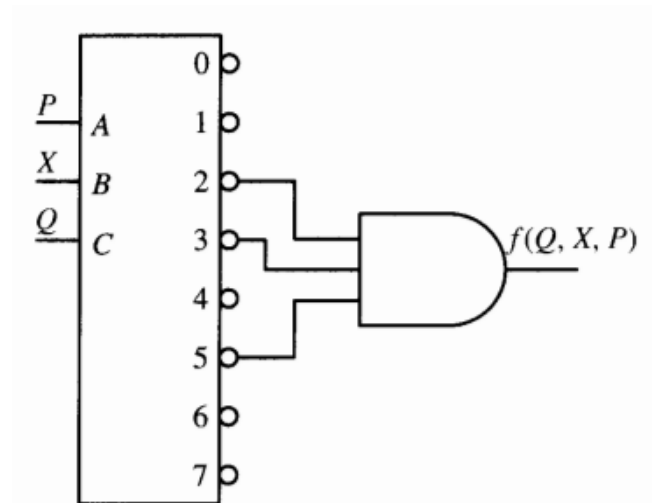
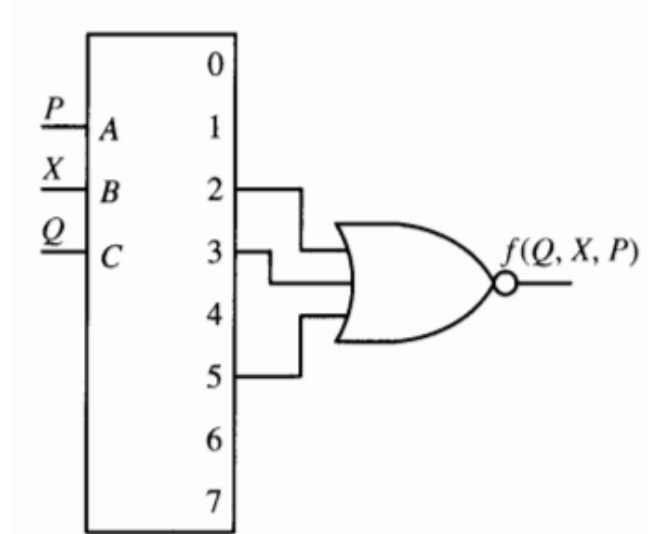
$$\begin{aligned} f(Q, X, P) &= \sum m(0, 1, 4, 6, 7) \\ &= \prod M(2, 3, 5) \end{aligned}$$

❖ Use a decoder (with active high outputs) with an NOR gate

$$f(Q, X, P) = \overline{m_2 + m_3 + m_5}$$

❖ Use a decoder (with active low outputs) with an AND gate

$$f(Q, X, P) = \bar{m}_2 \cdot \bar{m}_3 \cdot \bar{m}_5$$

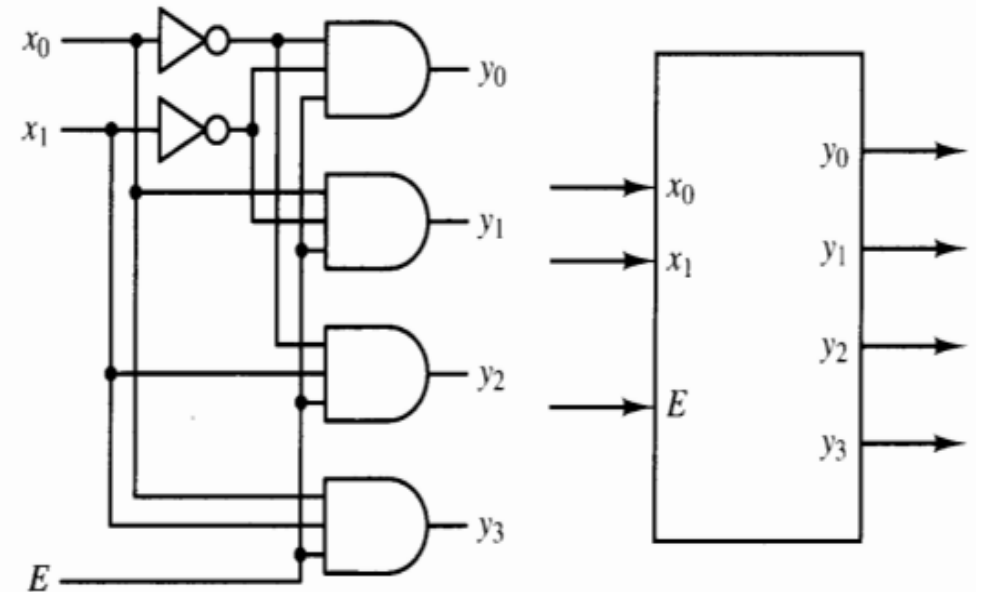

✓ Decoders

➤ Enable Control Input

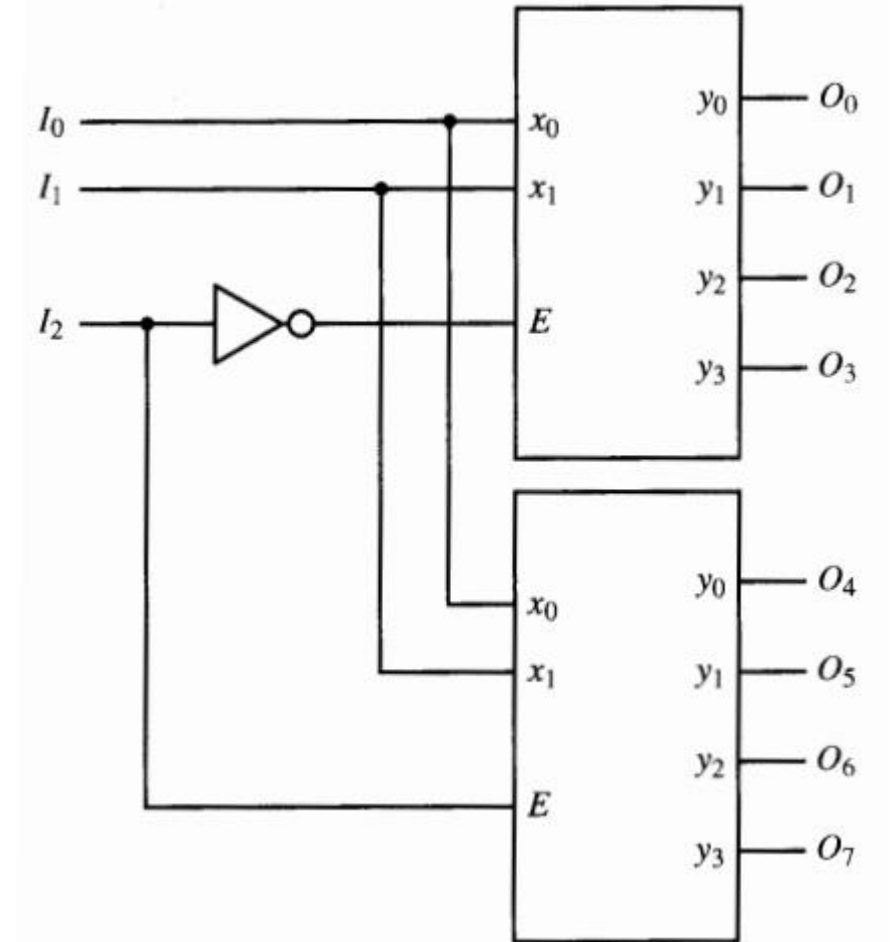
- ❖ Enable Inputs can be used to either enable or disable the designated functions to be performed
- ❖ The decoding function of a decoder is disabled by forcing all its outputs to the inactive state
- ❖ In general, we have $y_k = m_k E$
When $E=0$, all outputs are forced to 0, whereas for $E=1$, y_k is equal to m_k
- ❖ A common use of the enable function of a decoder is to extend the decoding capability to implement larger decoder by cascading smaller decoders

✓ Decoders

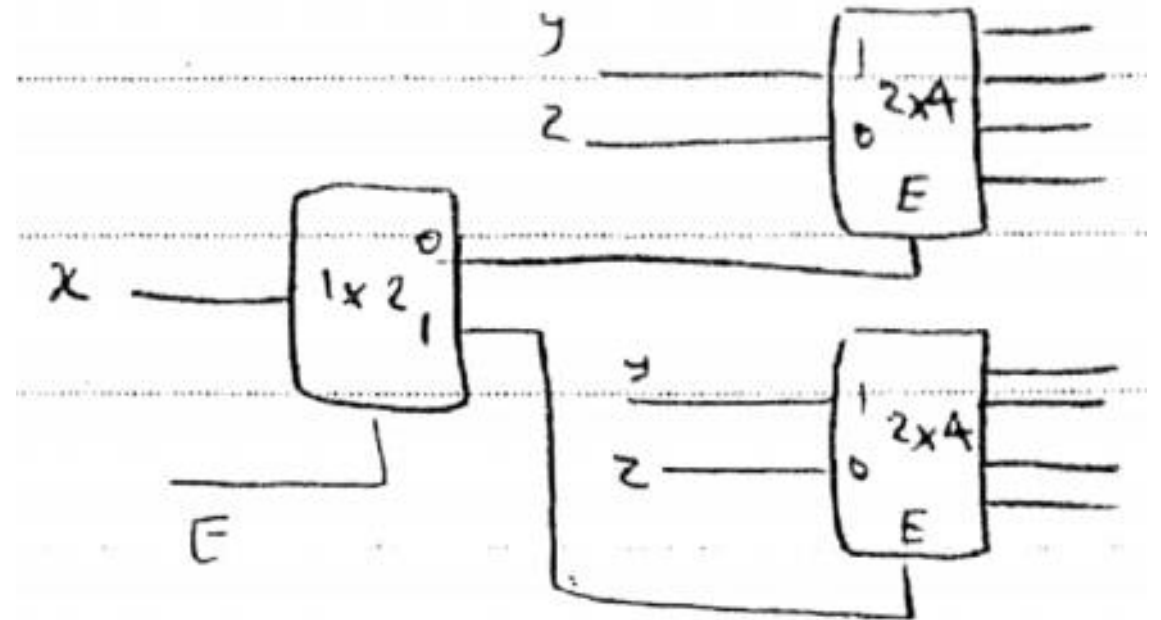
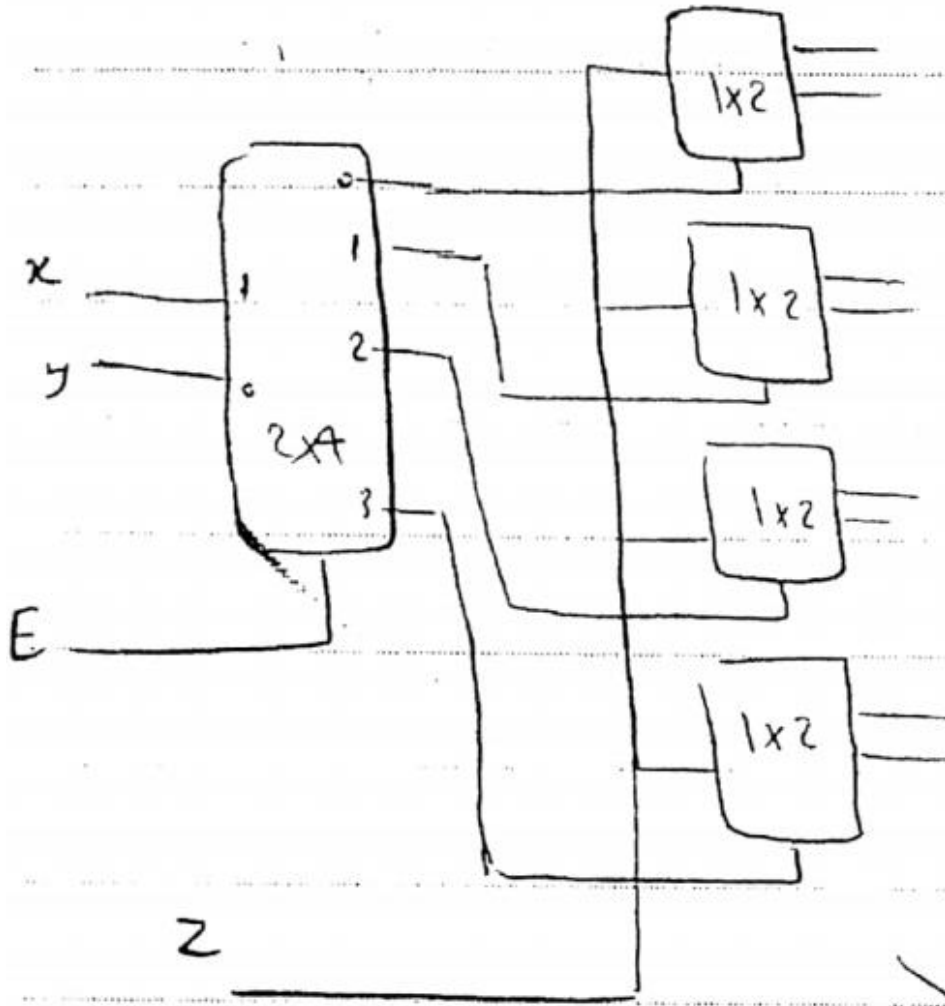
➤ Use of 2-to-4 decoder to realize 3-to-8 decoder

- ❖ Input $I_2 = 0$ enables the top decoder
- ❖ Thus, generates input codes $I_2I_1I_0$ equal to 000, 001, 010, 011 (codes 0 through 3)
- ❖ Input $I_2 = 1$ enables the bottom decoder
- ❖ Thus, generates input codes $I_2I_1I_0$ equal to 100, 101, 110, 111 (codes 4 through 7)

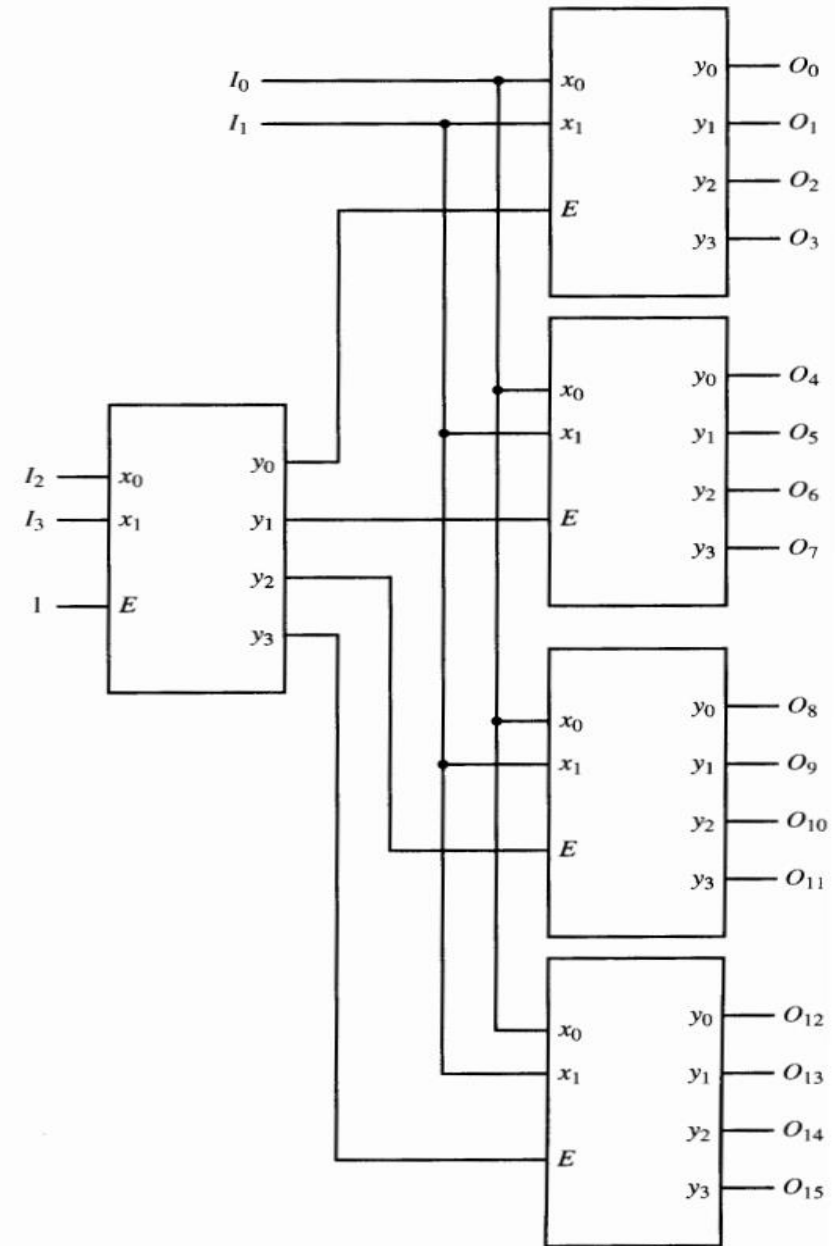
✓ Decoders

➤ Use of 2-to-4 and 1-to-2 decoder to realize 3-to-8 decoder

✓ Decoders

- ❖ Use of 2-to-4 decoder to realize 4-to-16 decoder
- ❖ Two common standard MSI decoders are 74138 (3-to-8 decoder) and 74154 (4-to-16 decoder)
- ❖ *Decoder Applications:*
  - ✓ Address Decoding (Computer Memories)
  - ✓ Minterm Generation
  - ✓ Code Converter (BCD to Decimal, ...)
  - ✓ Display Decoders (7-Segment)

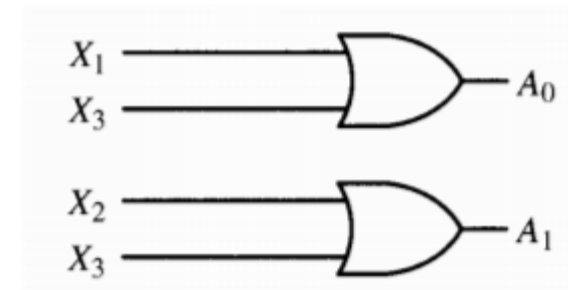
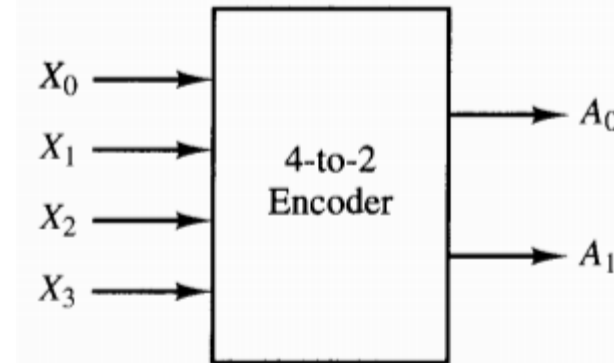
✓ Encoders

❖ An Encoder is the opposite of a decoder which has 2^n input lines and n output lines

➤ Encoder Circuit Structure

▪ *Encoders with Mutually Exclusive Inputs*

- ✓ One and only one of the input lines is active
- ✓ Two or more input lines are never simultaneously active
- ✓ The input combinations that never occur may be used as don't-care
- ✓ The output functions yield the binary value of the input variable's subscript

X_3	X_2	X_1	X_0	A_1	A_0
0	0	0	0	d	d
0	0	0	1	0	0
0	0	1	0	0	1
0	0	1	1	d	d
0	1	0	0	1	0
0	1	0	1	d	d
0	1	1	0	d	d
0	1	1	1	d	d
1	0	0	0	1	1
1	0	0	1	d	d
1	0	1	0	d	d
1	0	1	1	d	d
1	1	0	0	d	d
1	1	0	1	d	d
1	1	1	0	d	d
1	1	1	1	d	d

$$A_1 = X_3 + X_2$$

$$A_0 = X_3 + X_1$$

✓ Encoders

➤ Encoder Circuit Structure

■ *Priority Encoders*

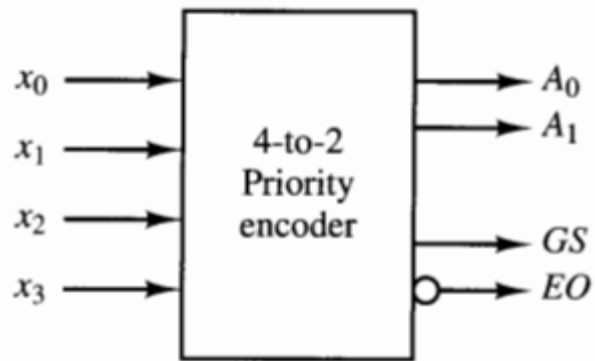
- ✓ Multiple input lines can be active
- ✓ Sends out the binary value of the subscript of the input line with highest priority
- ✓ The highest priority is assigned to the highest subscript
- ✓ If no input line is active, the priority encoder sends out (00)
- ✓ If a single line is active, the encoder sends out the binary value of the subscript of the active line
- ✓ If more than one input is active, the encoder sends out the binary value of the largest subscript of the active lines

	A_1	A_0
$X_0 \rightarrow$	0	0
$X_1 \rightarrow$	0	1
$X_2 \rightarrow$	1	0
$X_3 \rightarrow$	1	1

✓ Encoders

➤ Encoder Circuit Structure

■ *Priority Encoders*

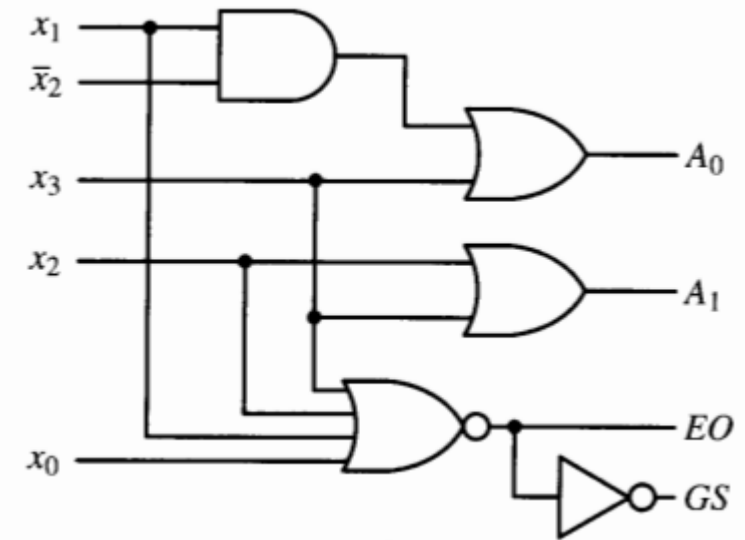
- ✓ Two additional output lines indicate that no input line is active ($EO=1$) and one or more inputs are active ($GS=1$)

Inputs				Outputs			
X_3	X_2	X_1	X_0	A_1	A_0	GS	EO
0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	1	0	0	1	0
0	0	1	0	0	1	1	0
0	0	1	1	0	1	1	0
0	1	0	0	1	0	1	0
0	1	0	1	1	0	1	0
0	1	1	0	1	0	1	0
0	1	1	1	1	0	1	0
1	0	0	0	1	1	1	0
1	0	0	1	1	1	1	0
1	0	1	0	1	1	1	0
1	0	1	1	1	1	1	0
1	1	0	0	1	1	1	0
1	1	0	1	1	1	1	0
1	1	1	0	1	1	1	0
1	1	1	1	1	1	1	0

$$A_1 = X_2 + X_3$$

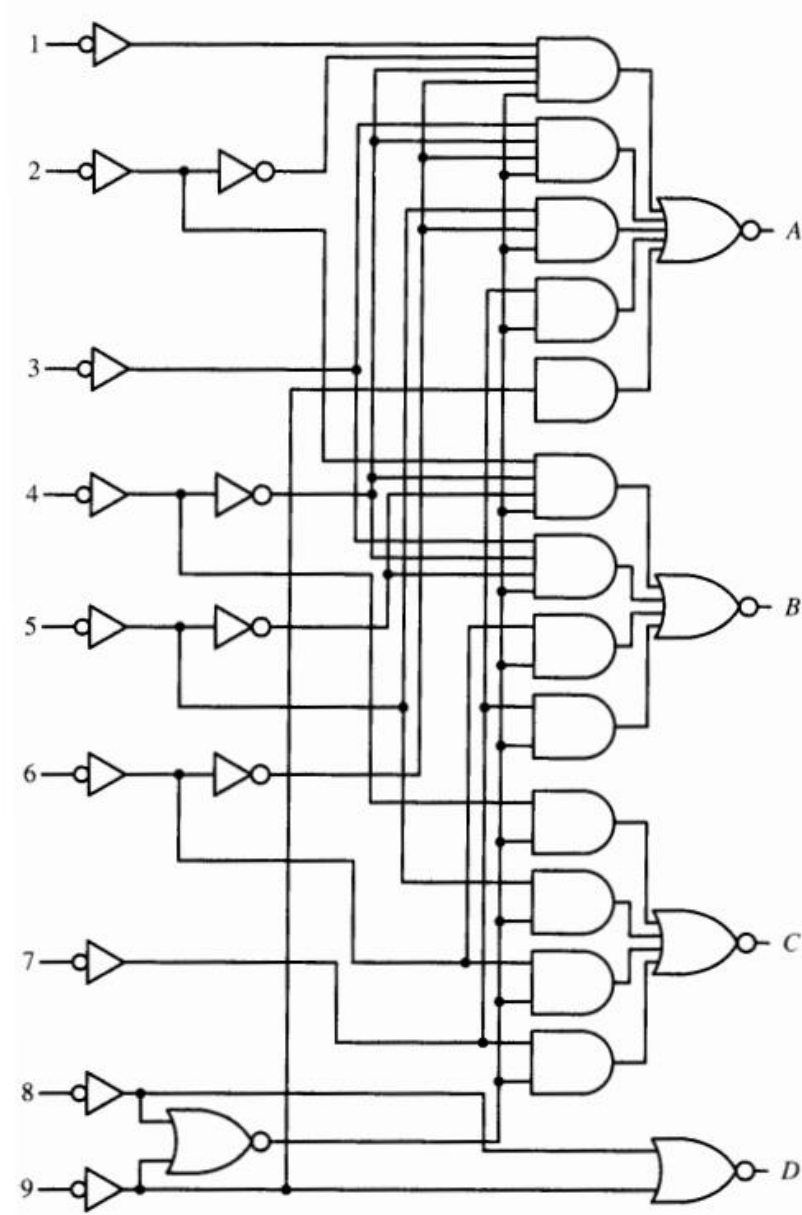
$$A_0 = X_3 + X_1 \bar{X}_2$$

$$EO = \overline{GS} = \overline{X_3 + X_2 + X_1 + X_0}$$

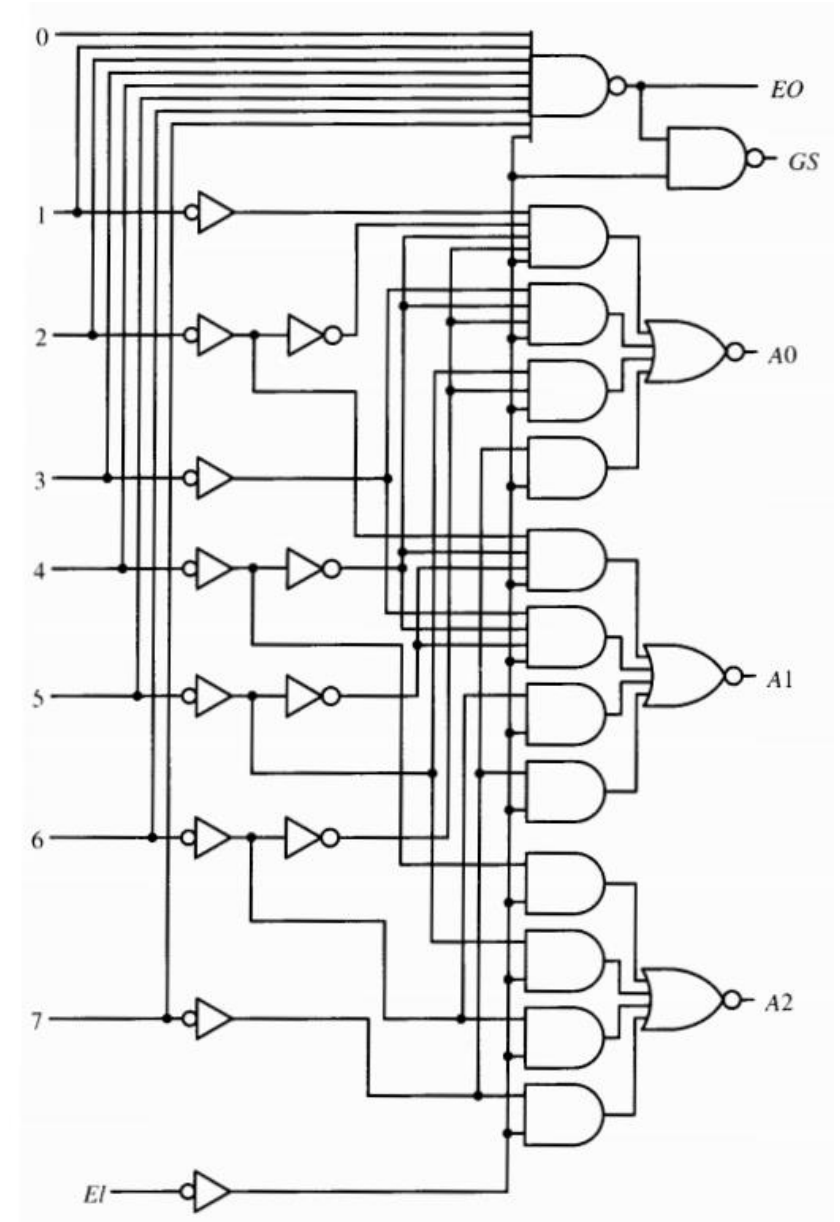

✓ Encoders

➤ Standard MSI Encoders

74147

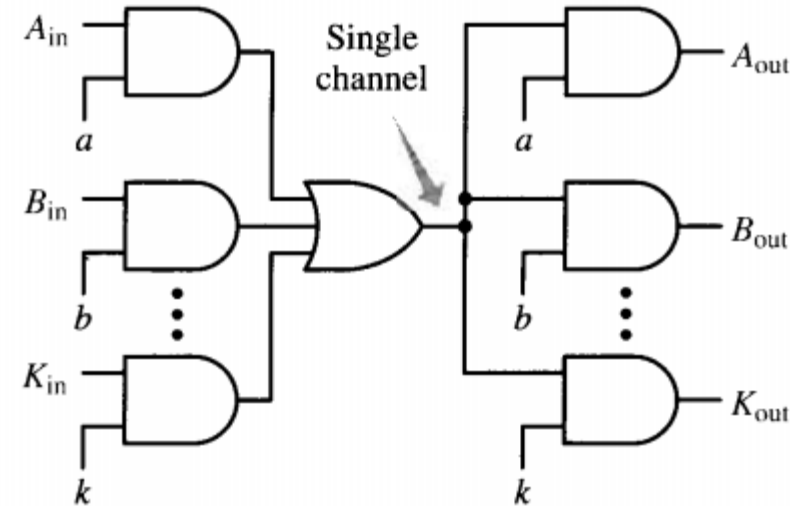
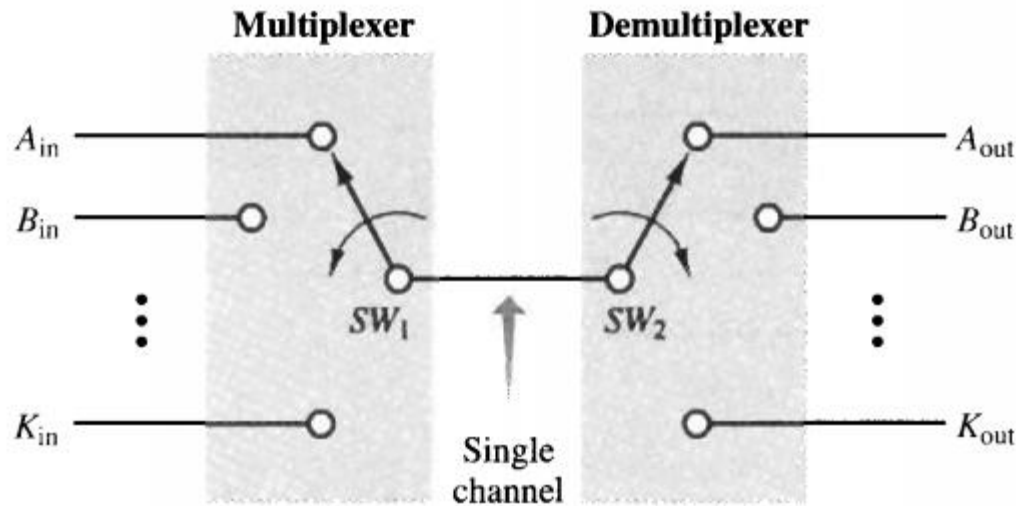

74148

✓ Multiplexers

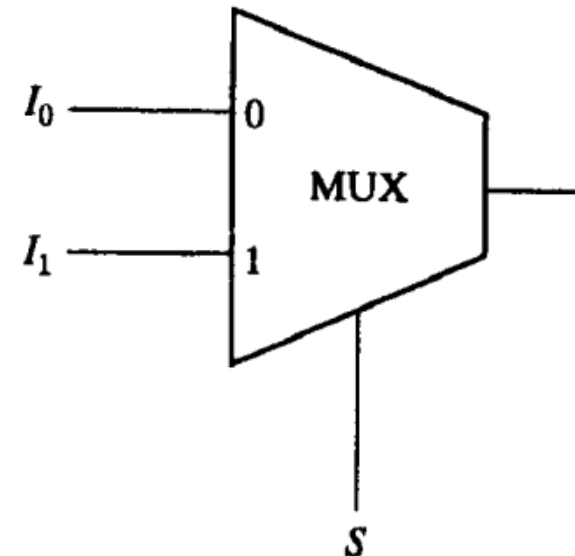
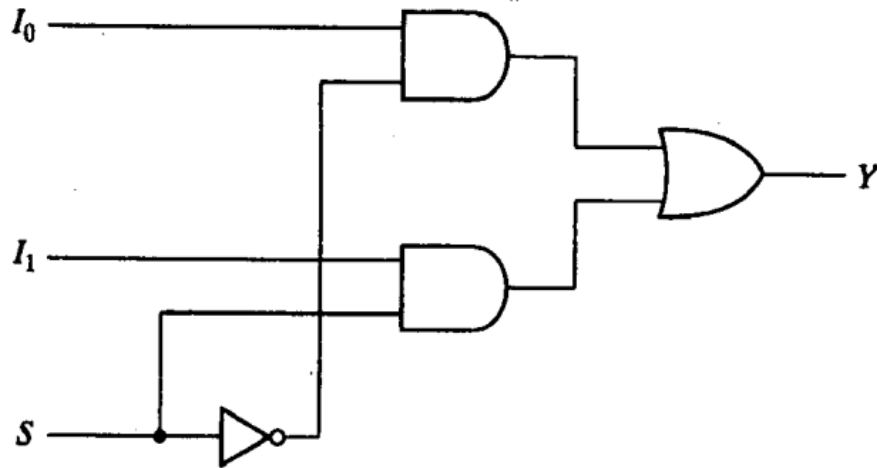
- ❖ *Multiplexers (Data Selectors)* is a modular device that selects one of many input lines to appear on a single output line
- ❖ A *demultiplexer* performs the inverse operation which takes a single input line and routes it to one of several output lines

✓ Multiplexers

➤ Multiplexer Circuit Structure

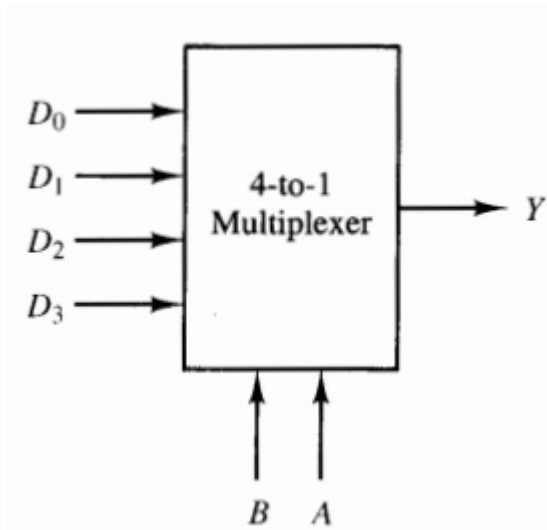
- ✓ The selection of a particular input line is controlled by a set of selection lines
- ✓ There are 2^n input lines and n selection lines
- ✓ A 2-to-1 multiplexer has two data input lines, one output line and one selection line

✓ Multiplexers

➤ Multiplexer Circuit Structure

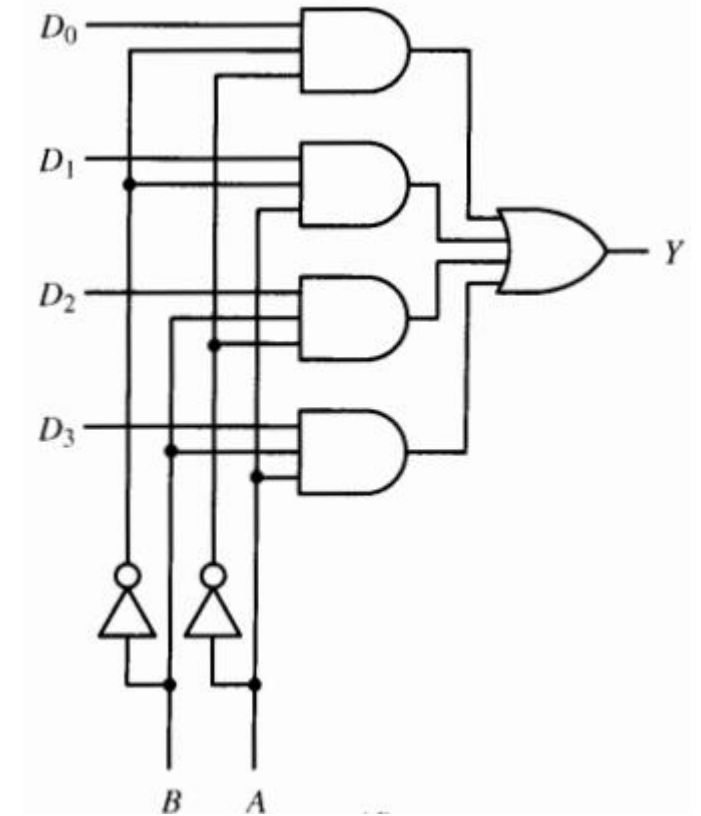
✓ A 4-to-1 multiplexer

<i>B</i>	<i>A</i>	<i>Y</i>
0	0	D_0
0	1	D_1
1	0	D_2
1	1	D_3

$$Y = (\bar{B}\bar{A})D_0 + (\bar{B}A)D_1 + (B\bar{A})D_2 + (BA)D_3$$

$$Y = \sum_{i=0}^3 m_i D_i$$

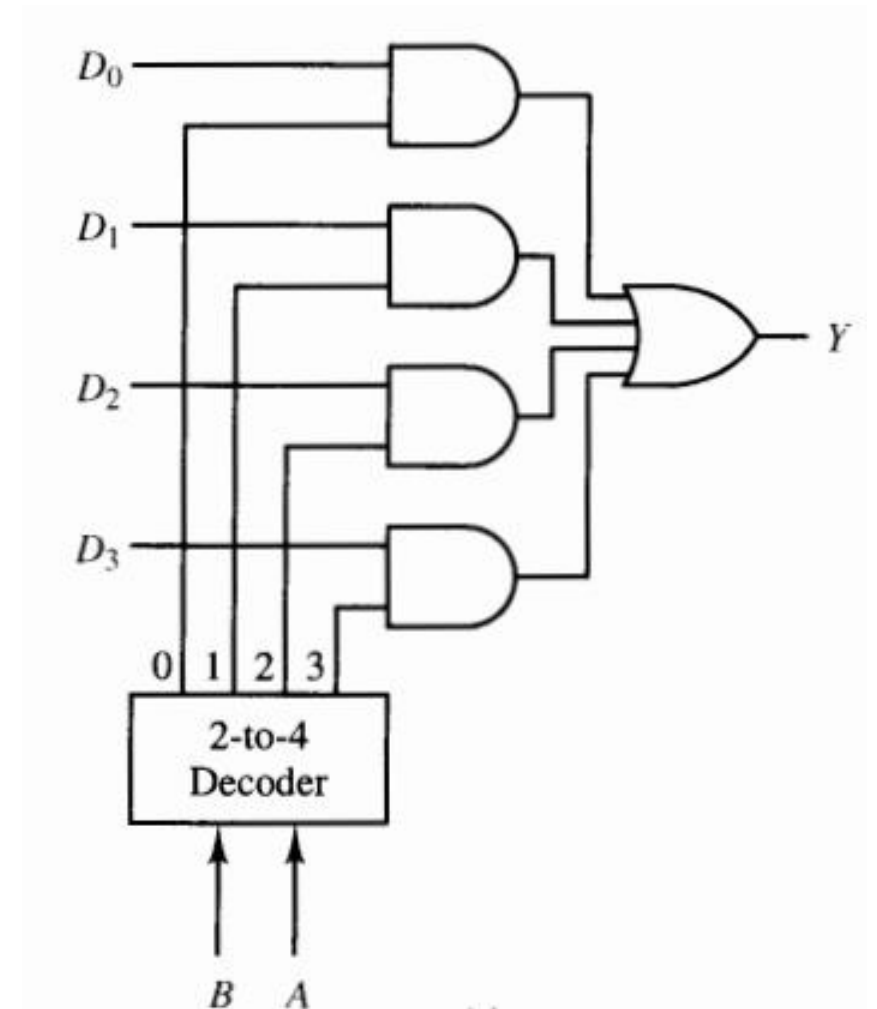
✓ m_i are the minterms of the selection code

✓ The delay of the all 2^n -to-1 multiplexers is 2, because of their SOP forms

✓ Multiplexers

➤ Multiplexer Circuit Structure

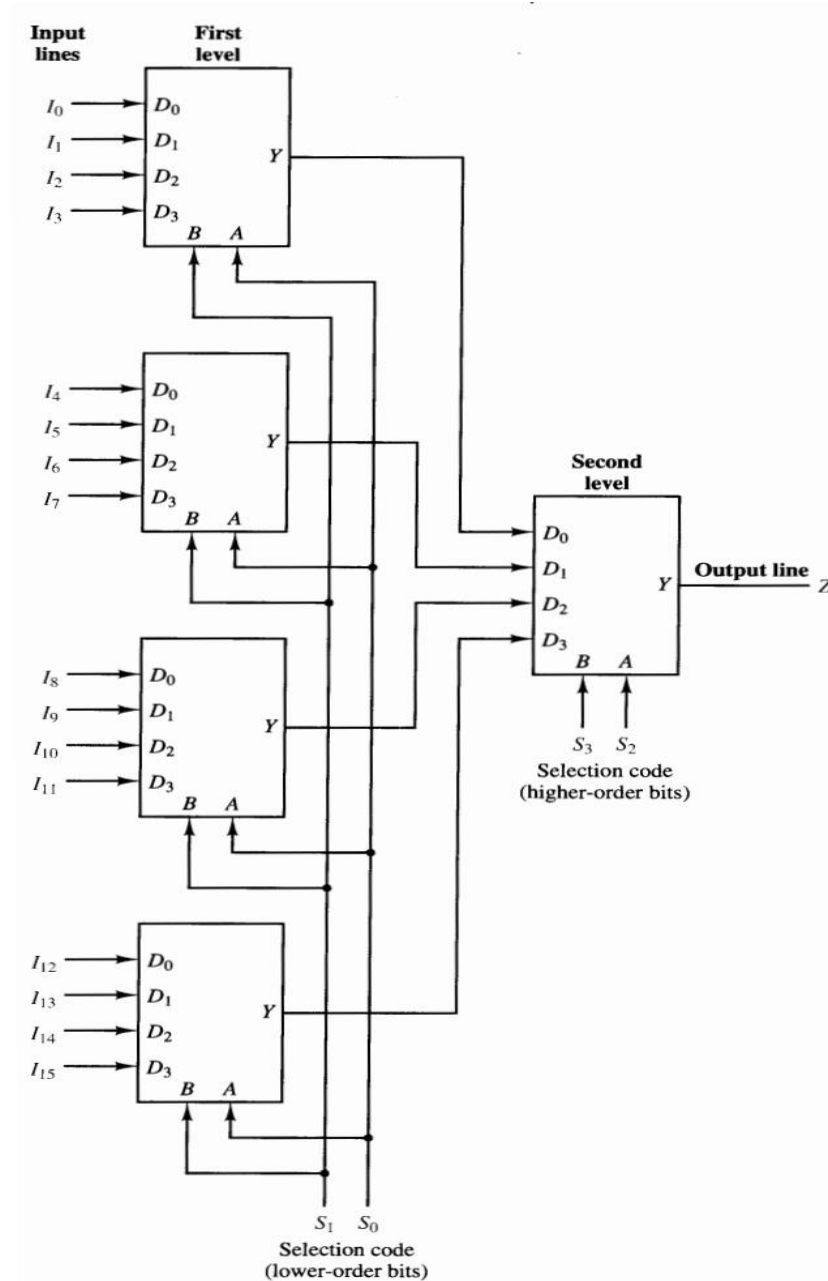
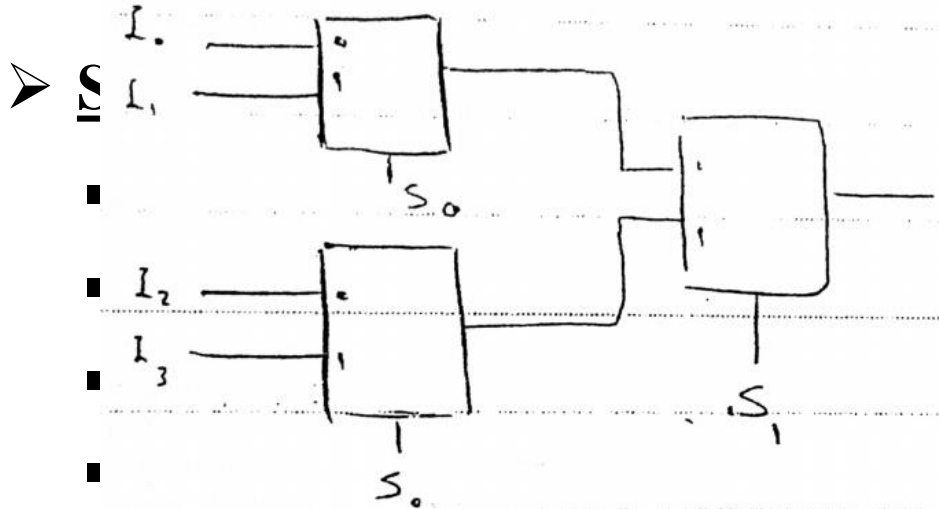
- ✓ In general, a 2^n -to-1 line multiplexer is constructed from an n -to- 2^n decoder by adding 2^n input lines to it, one to each AND gate

✓ Multiplexers

➤ Multiplexer Circuit Structure

- ✓ 16-to-1 multiplexer using 4-to-1 multiplexers
- ✓ 4-to-1 multiplexer using 2-to-1 multiplexers

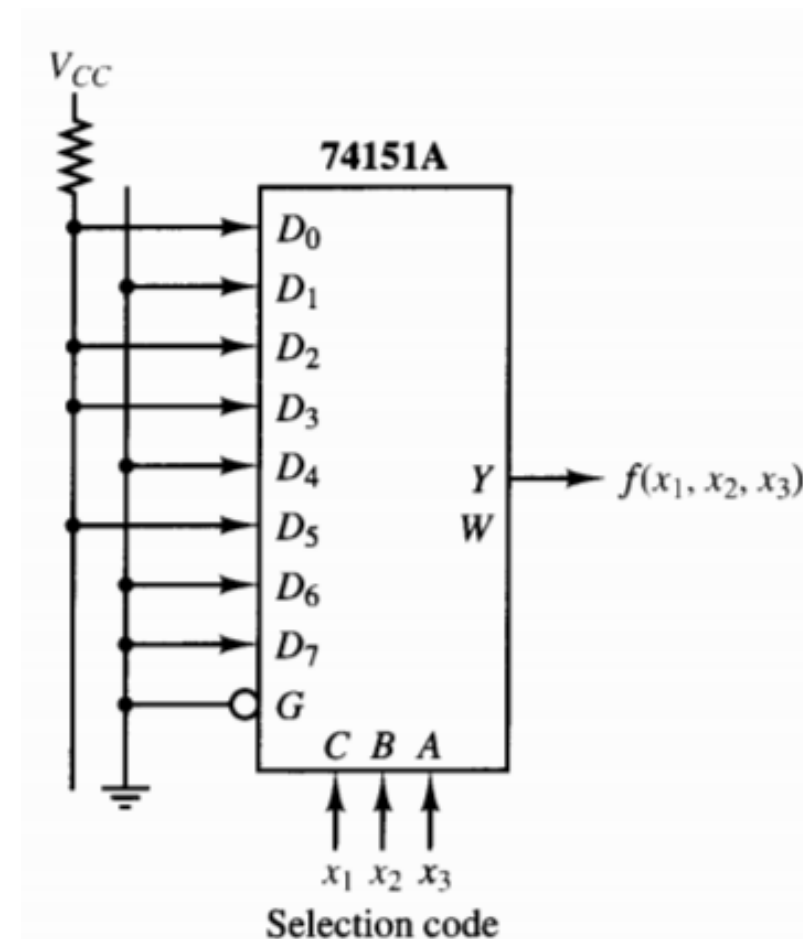
✓ Multiplexers

➤ Implementing logic functions

✓ Ex. Implement the function using 74151A (8×1 MUX)

$$f(x_1, x_2, x_3) = \sum m(0, 2, 3, 5)$$

x_1	x_2	x_3	f	
0	0	0	1	$D_0 = 1$
0	0	1	0	$D_1 = 0$
0	1	0	1	$D_2 = 1$
0	1	1	1	$D_3 = 1$
1	0	0	0	$D_4 = 0$
1	0	1	1	$D_5 = 1$
1	1	0	0	$D_6 = 0$
1	1	1	0	$D_7 = 0$

✓ Multiplexers

➤ Implementing logic functions

✓ Ex. Implement the function using a 4×1 MUX

$$f(a,b,c) = ab + \bar{b}c$$

$$f = abc + ab\bar{c} + a\bar{b}c + a\bar{b}\bar{c}$$

$$= \sum m(1, 5, 6, 7)$$

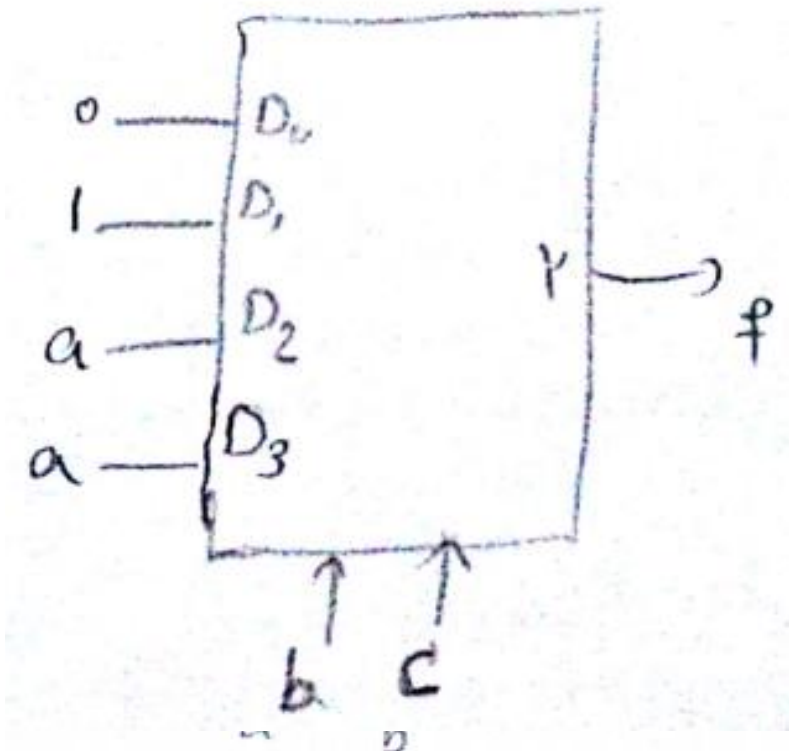
a	b	c	f
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	0
1	0	1	1
1	1	0	1
1	1	1	1

$$(f=c) D_0$$

$$(f=0) D_1$$

$$(f=c) D_2$$

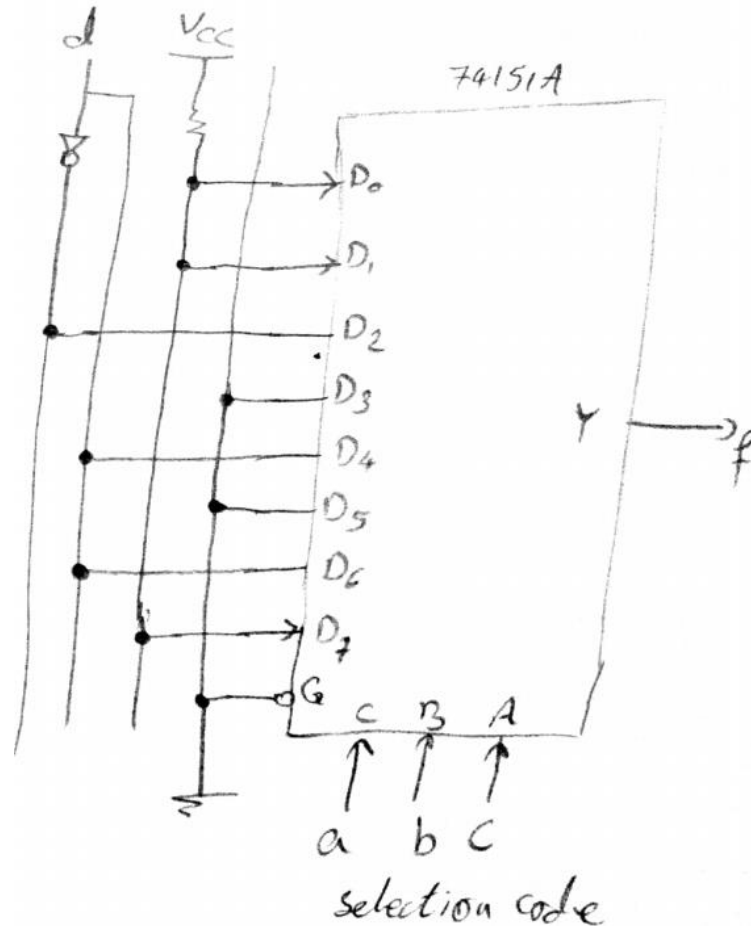
$$(f=1) D_3$$

✓ Multiplexers

➤ Ex. Implement the function using a 8×1 MUX

$$f(X_1, X_2, X_3, X_4) = \sum m(0, 1, 2, 3, 4, 9, 13, 14, 15)$$

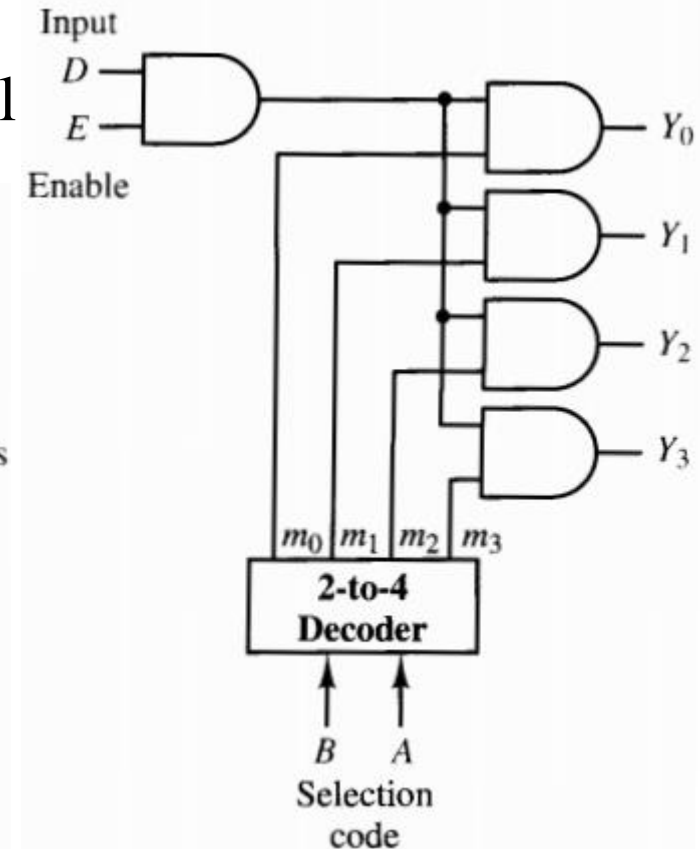
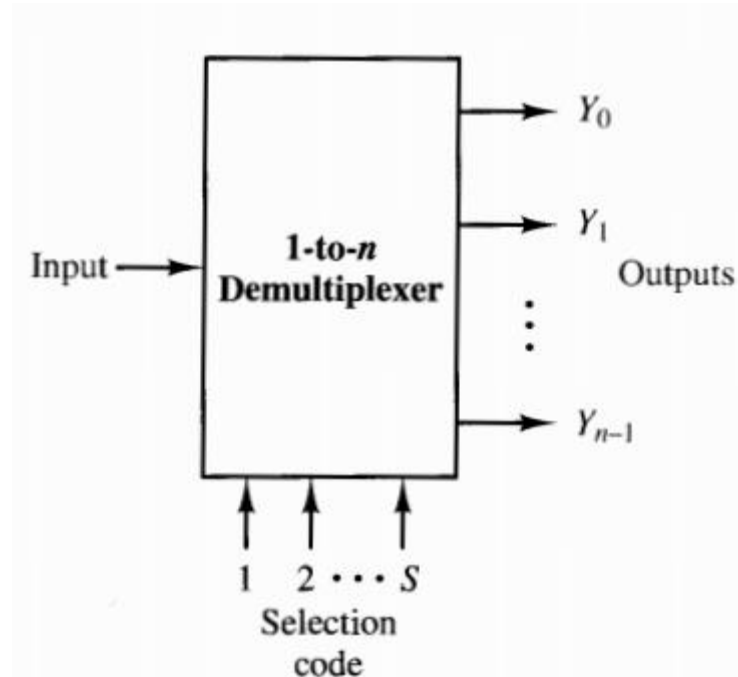
a	b	c	d	f
0	0	0	0	$f=1$ D_0
0	0	0	1	
0	0	1	0	$f=1$ D_1
0	0	1	1	
0	1	0	0	$f=\bar{d}$ D_2
0	1	0	1	
0	1	1	0	$f=0$ D_3
0	1	1	1	
1	0	0	0	$f=d$ D_4
1	0	0	1	
1	0	1	0	$f=0$ D_5
1	0	1	1	
1	1	0	0	$f=d$ D_6
1	1	0	1	
1	1	1	0	$f=1$ D_7
1	1	1	1	

✓ Demultiplexers

- ❖ *Demultiplexer (Data Distributor)* connects a single input line to one of n output lines
- ❖ The selection code is used to generate a minterm of s variables
- ❖ That minterm gates the input data to the proper output terminal
- ❖ The enable signal (E) controls the operation of the circuit

$$Y_i = (m_i D) E$$

✓ Magnitude Comparator

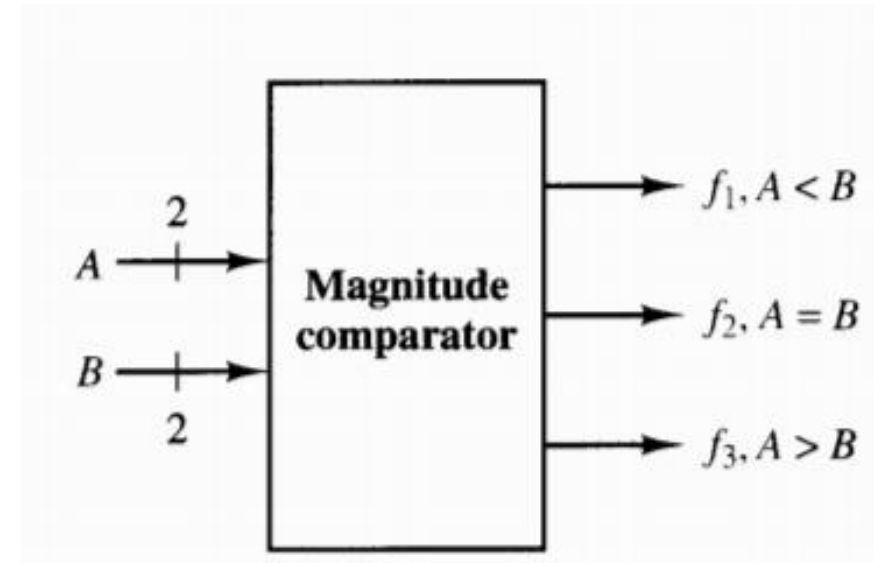
- ❖ Perform a magnitude comparison of two binary numbers A and B
- ❖ The outcome of a comparison is specified by three binary variables that indicate whether $A > B$, $A < B$ or $A = B$
- ❖ So, the comparator will generate three output signal

as:

$$f_1 = 1, \quad \text{if } A < B$$

$$f_2 = 1, \quad \text{if } A = B$$

$$f_3 = 1, \quad \text{if } A > B$$

✓ Magnitude Comparator

❖ Design:

$$A = A_3 A_2 A_1 A_0$$

$$B = B_3 B_2 B_1 B_0$$

➤ $f_{A=B}$:

$$x_i = A_i \odot B_i = A_i B_i + \overline{A_i} \overline{B_i}, i = 0, 1, 2, 3, \dots$$

$$f_{A=B} = x_0 \cdot x_1 \cdot x_2 \cdot x_3$$

➤ $f_{A>B}$:

$$A_3 > B_3 \text{ or}$$

$$A_3 = B_3 \text{ and } A_2 > B_2 \text{ or}$$

$$A_3 = B_3 \text{ and } A_2 = B_2 \text{ and } A_1 > B_1 \text{ or}$$

$$A_3 = B_3 \text{ and } A_2 = B_2 \text{ and } A_1 = B_1 \text{ and } A_0 > B_0$$

$$f_{A>B} = A_3 \overline{B_3} + x_3 A_2 \overline{B_2} + x_3 x_2 A_1 \overline{B_1} + x_3 x_2 x_1 A_0 \overline{B_0}$$

3-level

➤ $f_{A<B}$:

$$f_{A<B} = \overline{A_3} B_3 + x_3 \overline{A_2} B_2 + x_3 x_2 \overline{A_1} B_1 + x_3 x_2 x_1 \overline{A_0} B_0$$

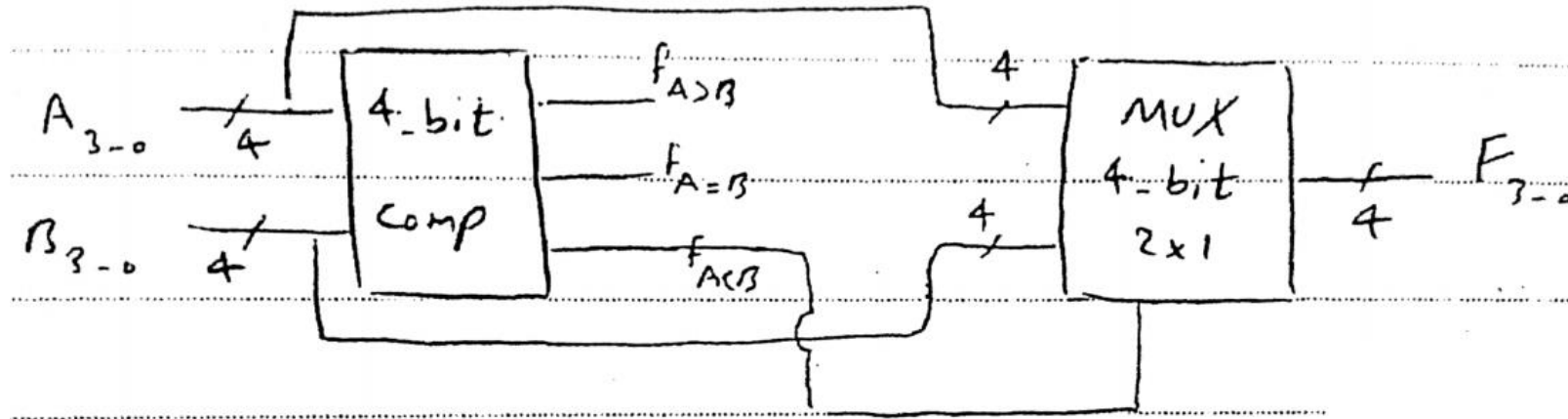
3-level

$$f_{A<B} = f_{A>B} \odot f_{A=B}$$

4-level

✓ مثال

❖ مداری طراحی کنید که دارای دو ورودی BCD بوده و عدد بزرگتر را در خروجی نشان دهد.

❖ ۳ مرحله تاخیر برای مقایسه کننده و ۲ مرحله تاخیر برای مالتی پلکسر داریم که در مجموع ۵ مرحله تاخیر خواهیم داشت.

✓ جمع کننده (Adder)

❖ نیم جمع کننده (Half Adder):

تنها دو بیت را باهم جمع می کند.

$$s_i = x_i \oplus y_i$$

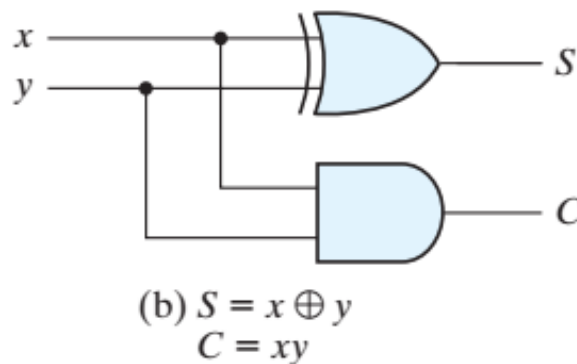
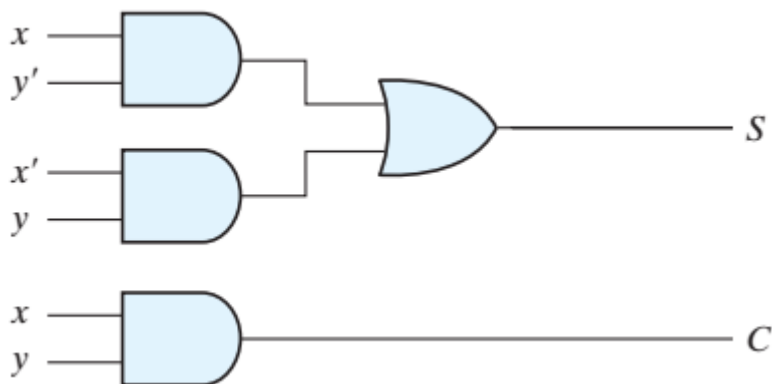
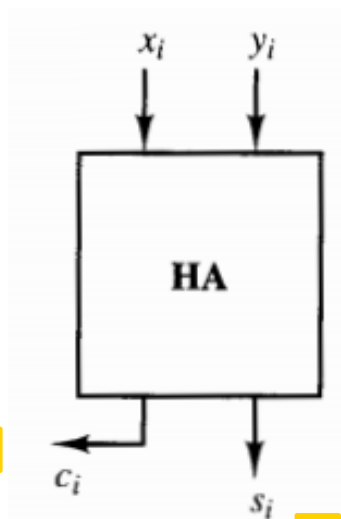
$$c_i = x_i y_i$$

S: Sum-bit

C: Carry-bit

Half Adder

x	y	C	S
0	0	0	0
0	1	0	1
1	0	0	1
1	1	1	0

❖ تاخیر این بلوک را یک مرحله در نظر می گیریم.

✓ جمع کننده (Adder)

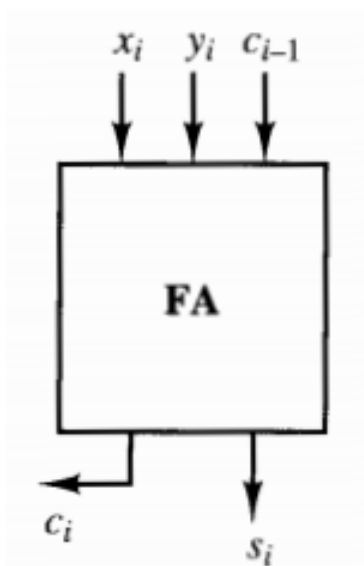
❖ تمام جمع کننده (Full Adder):

می تواند سه بیت را باهم جمع می کند.

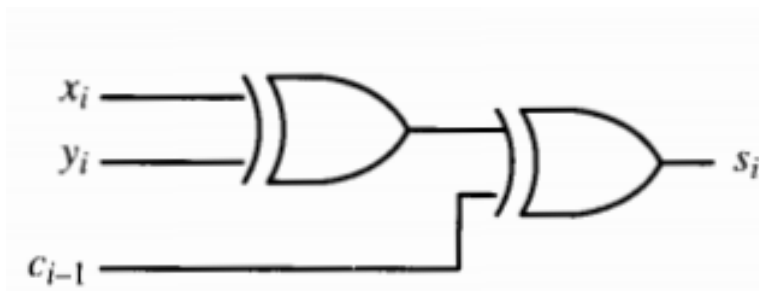
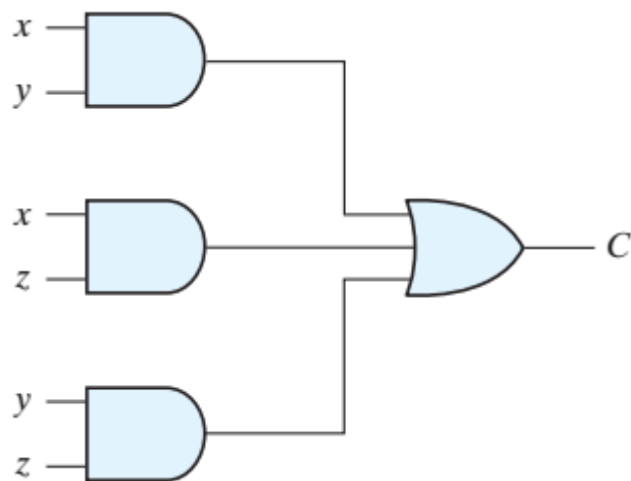
❖ C_{i-1} بیت carry مرحله قبل است.

$$s_i = x_i \oplus y_i \oplus c_{i-1}$$

$$c_i = x_i y_i + x_i c_{i-1} + y_i c_{i-1}$$

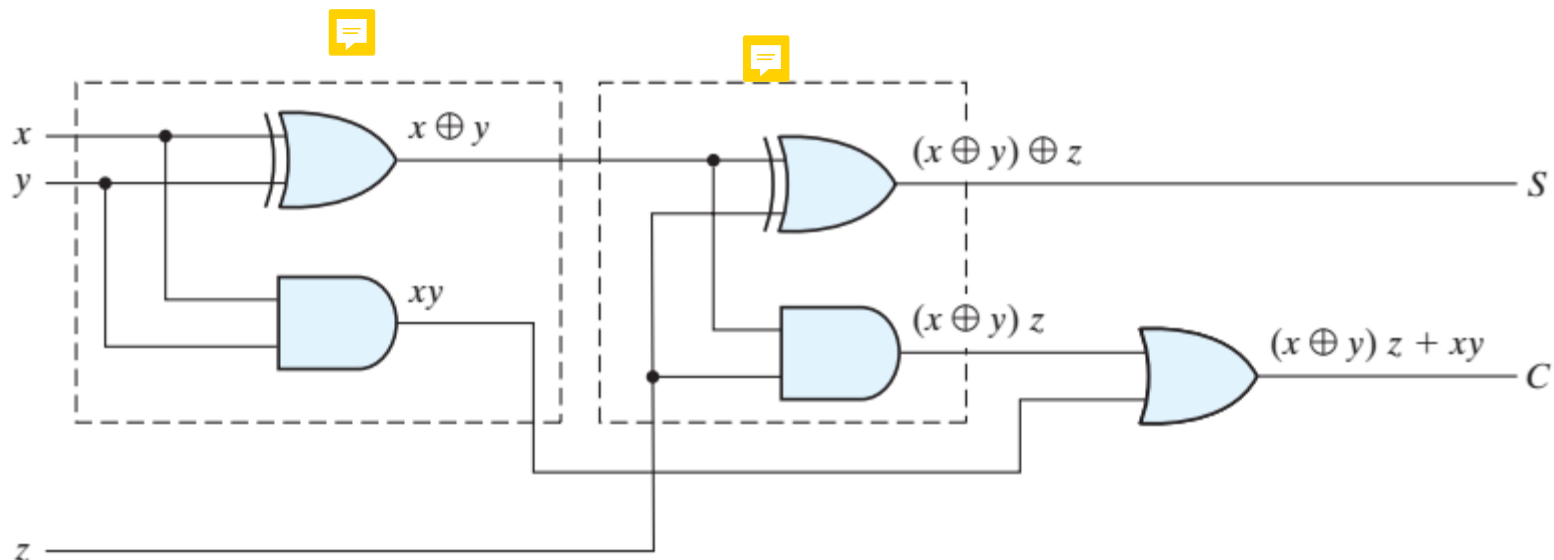
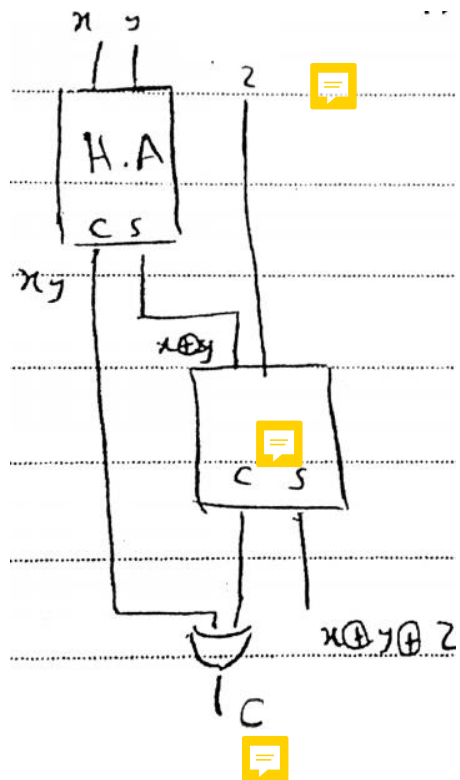
x_i	y_i	c_{i-1}	c_i	s_i
0	0	0	0	0
0	0	1	0	1
0	1	0	0	1
0	1	1	1	0
1	0	0	0	1
1	0	1	1	0
1	1	0	1	0
1	1	1	1	1

❖ تاخیر این بلوک را دو مرحله در نظر می گیریم.

✓ جمع کننده (Adder)

❖ ساخت FA با استفاده از HA:

❖ تاخیر این نوع پیاده سازی ۳ مرحله است.

❖ در این درس فرض می کنیم که تمام FA ها از این طریق پیاده سازی شده اند.

✓ جمع کننده (Adder)

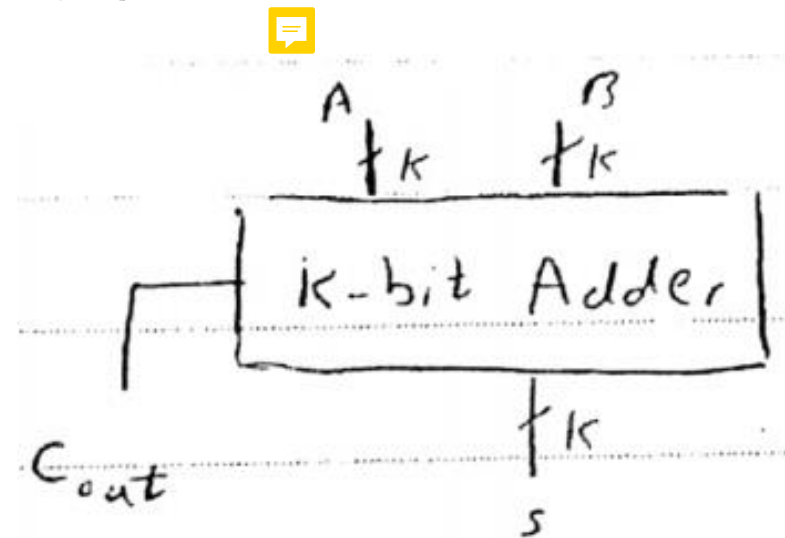
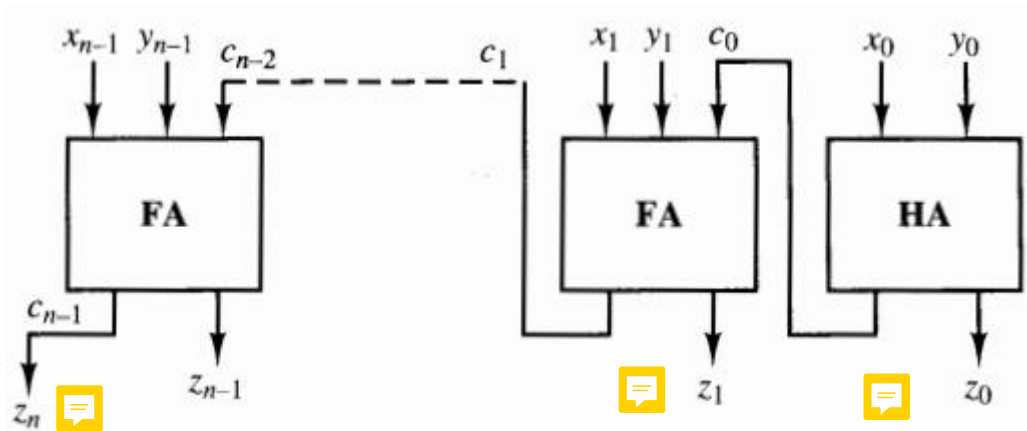
❖ جمع دو عدد n بیتی:

نیاز به 1 عدد HA و $n-1$ عدد FA داریم.

❖ به این نوع جمع کننده، Pseudoparallel Adder گویند.

❖ از آنجا که رقم نقلی در طول جمع کننده انتشار می یابد، به آن Carry Propagation Adder (CPA) نیز گویند.

Input carry	0	1	1	0	C_i
Augend	1	0	1	1	A_i
Addend	0	0	1	1	B_i
Sum	1	1	1	0	S_i
Output carry	0	0	1	1	C_{i+1}

✓ جمع کننده (Adder)

❖ مشکل جمع کننده های Pseudoparallel:

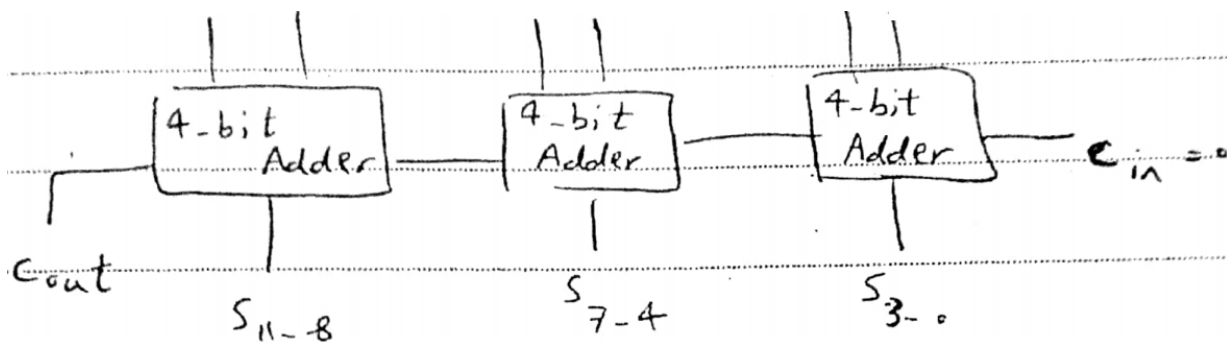
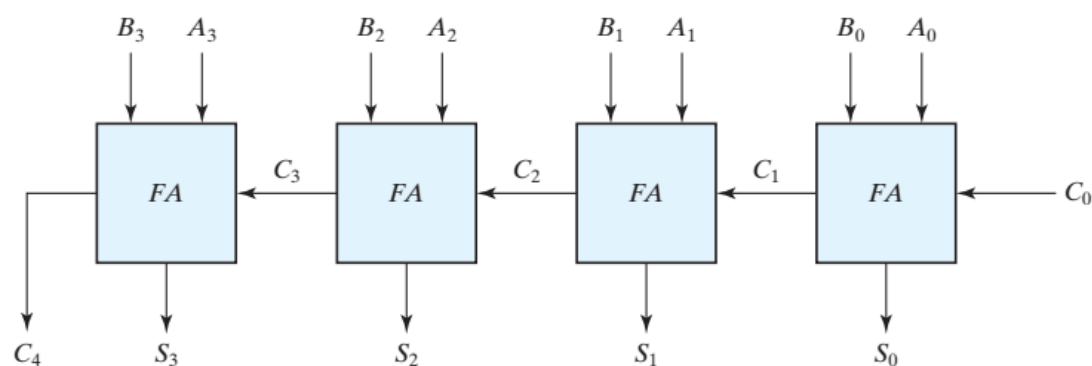
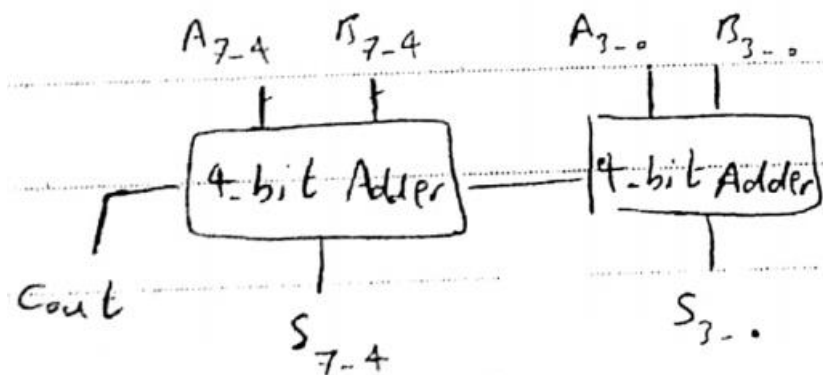
نمی توان دو یا چندتا از آن ها را کنار هم گذاشت.

❖ برای رفع این مشکل، در ابتدای CPA بجای اینکه از HA استفاده شود، از FA استفاده می شود با یک carry ورودی.

❖ (Fully Parallel Adder)

❖ جمع کننده ۴ بیتی که بدین صورت پیاده سازی شود، یک component استاندارد است که زیاد از آن استفاده می شود.

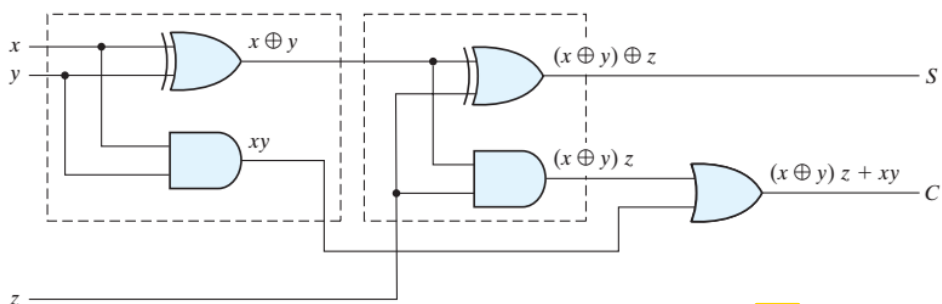
❖ به عنوان نمونه برای جمع دو عدد ۱۲ بیتی، می توان ۳ جمع کننده ۴ بیتی را کنار هم گذاشت.

✓ جمع کننده (Adder)

❖ تاخیر جمع کننده CPA:

✓ در این نوع جمع کننده بیت carry در طول جمع کننده انتشار می یابد.

✓ ملاحظه کردیم که تاخیر یک FA که با دو HA ساخته می شود، سه مرحله تاخیر است.

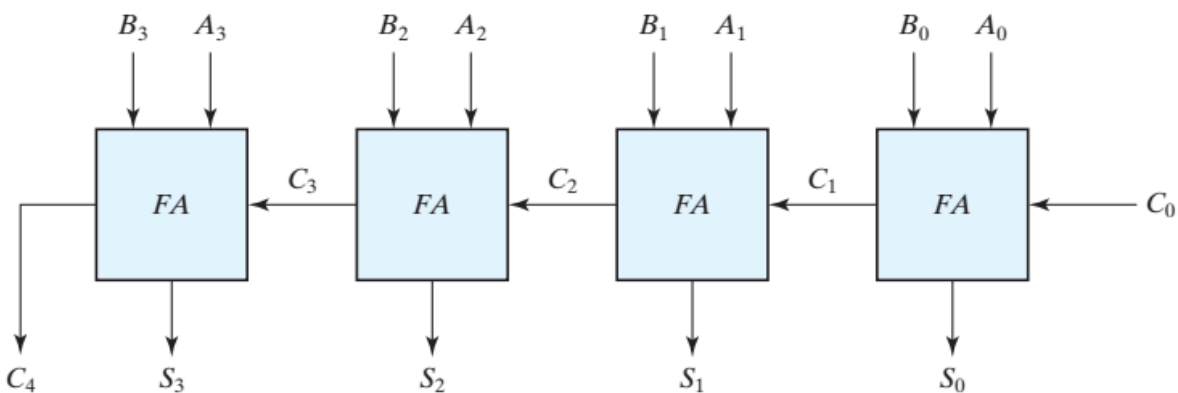
✓ تاخیر یک جمع کننده ۴ بیتی چقدر است؟

■ تاخیر بیت carry، ۹ مرحله است. **(1+2n)**

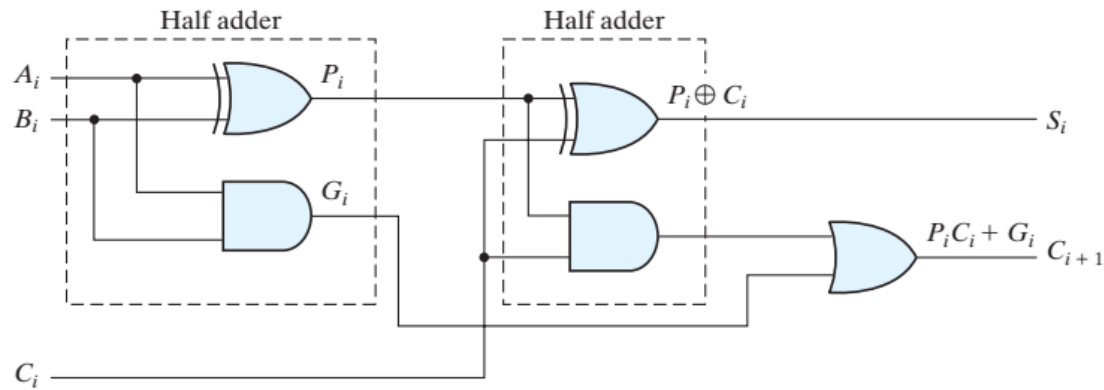
■ تاخیر Sها، ۸ مرحله است.

■ در کل این جمع کننده، ۹ مرحله تاخیر دارد.

✓ نقطه ضعف این نوع جمع کننده این است که تاخیر به تعداد بیت ورودی وابسته است.

✓ جمع کننده (Adder)

❖ جمع کننده با سرعت بالا (High-Speed Adders)

✓ Carry Look-ahead Adders (CLA)

$$P_i = A_i \oplus B_i$$

$$S_i = P_i \oplus C_i$$

$$G_i = A_i B_i$$

$$C_{i+1} = G_i + P_i C_i$$

✓ G_i : Carry Generate

✓ P_i : Carry Propagate

✓ P_i و G_i بطور موازی برای همه بیت ها با یک سطح تاخیر ایجاد می شود.

C_0 = input carry

$$C_1 = G_0 + P_0 C_0$$

$$C_2 = G_1 + P_1 C_1 = G_1 + P_1 (G_0 + P_0 C_0) = G_1 + P_1 G_0 + P_1 P_0 C_0$$

$$C_3 = G_2 + P_2 C_2 = G_2 + P_2 G_1 + P_2 P_1 G_0 = P_2 P_1 P_0 C_0$$

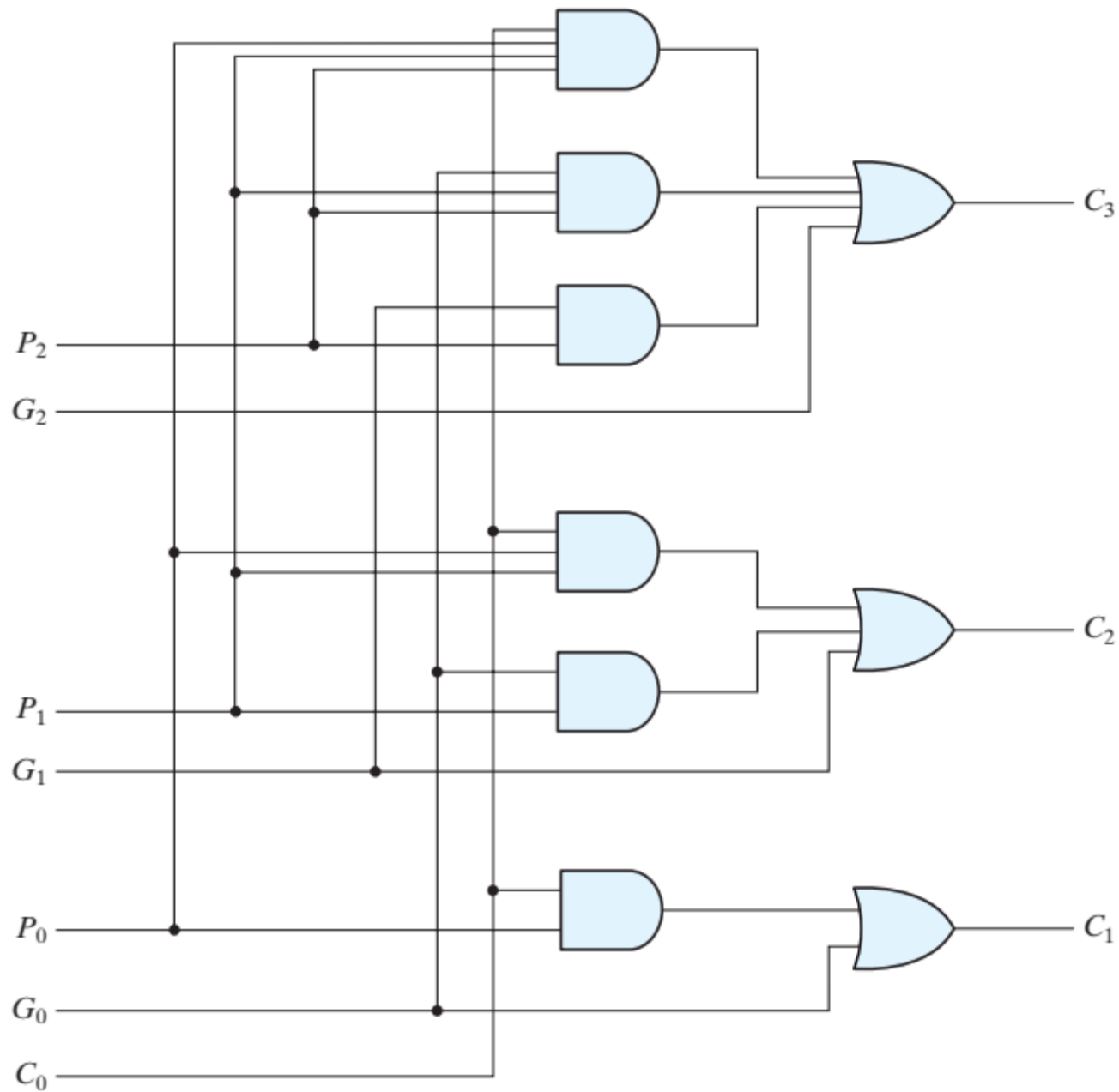
✓ سپس تمام Carry ها بطور موازی با

دو سطح تاخیر تولید می شوند (SOP)

✓ کل تاخیر این نوع جمع کننده (CLA) برای تولید Carry ها، ۳ مرحله است. (مستقل از تعداد بیت ورودی)

✓ جمع کننده (Adder)

❖ Carry Look-ahead Adders (CLA)

✓ جمع کننده (Adder)

❖ Carry Look-ahead Adders (CLA)

✓ یک مرحله تاخیر دیگر نیز برای تولید S_i ها خواهیم داشت.

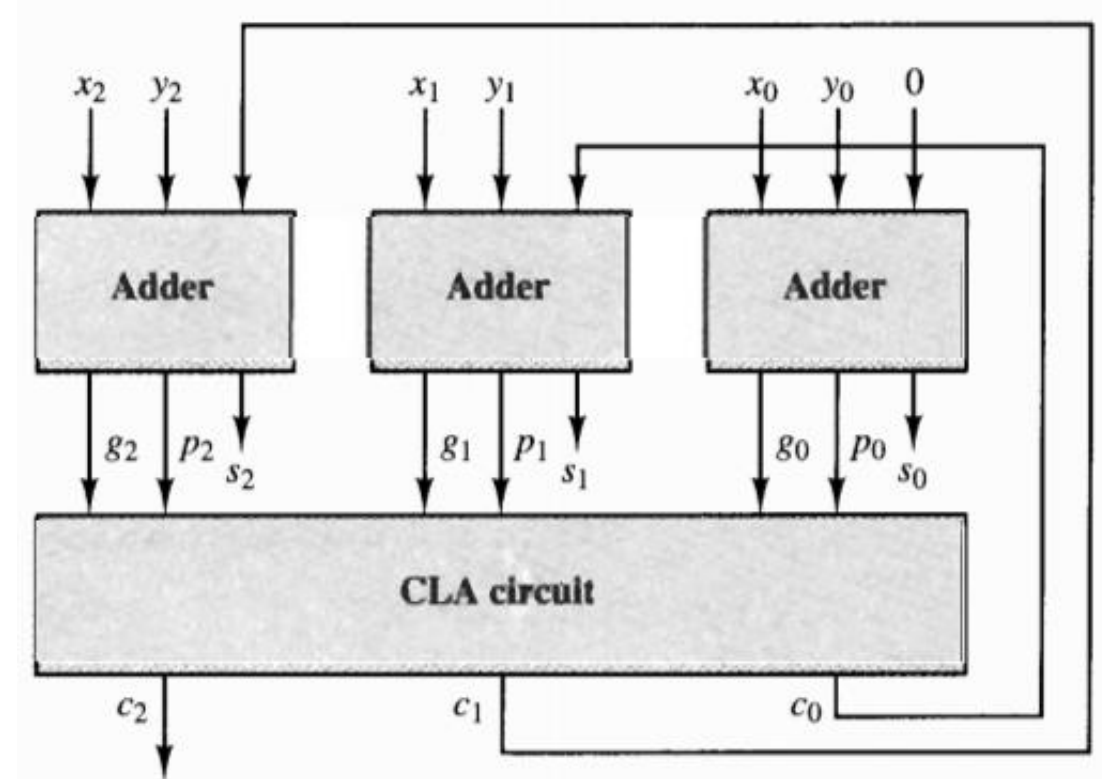
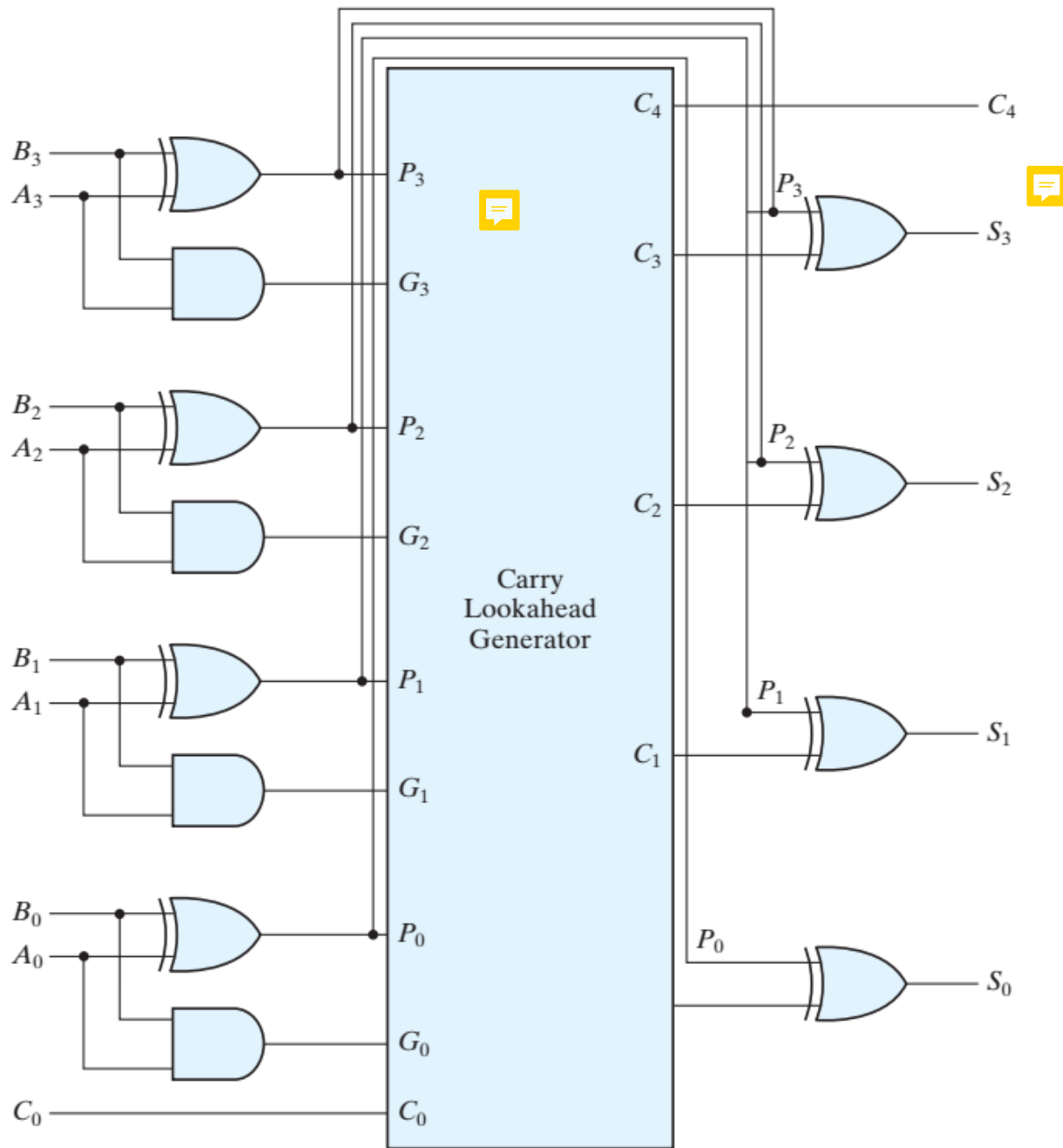
$$S_i = P_i \oplus C_i$$

✓ کل تاخیر این نوع جمع کننده (CLA) برای تولید S ها، ۴ مرحله است. (مستقل از تعداد بیت ورودی)

$$t_{\text{cla}} = 4t_{\text{gate}}$$

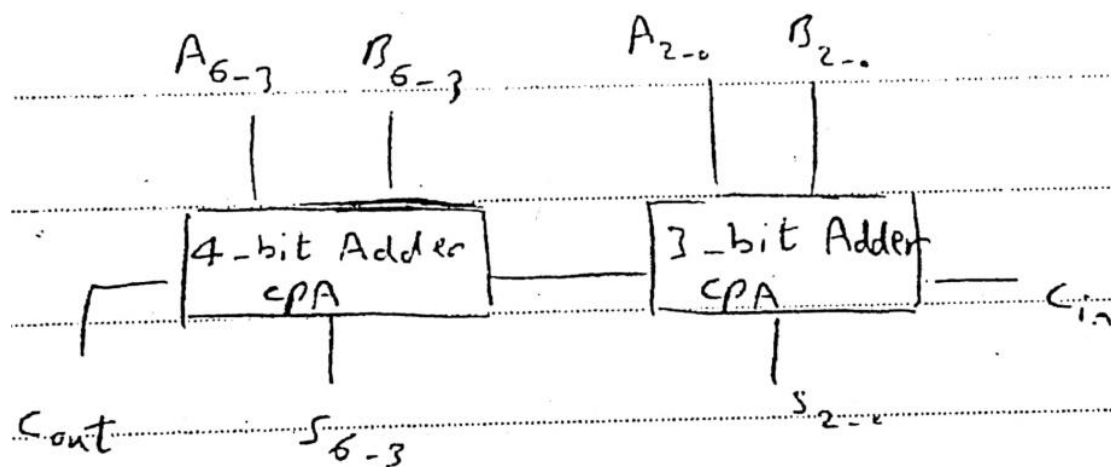
✓ جمع کننده (Adder)

❖ Carry Look-ahead Adders (CLA)

✓ جمع کننده (Adder)

❖ مثال: در شکل زیر تاخیر تولید بیت carry را برای حالت های مختلف جمع کننده بیابید.

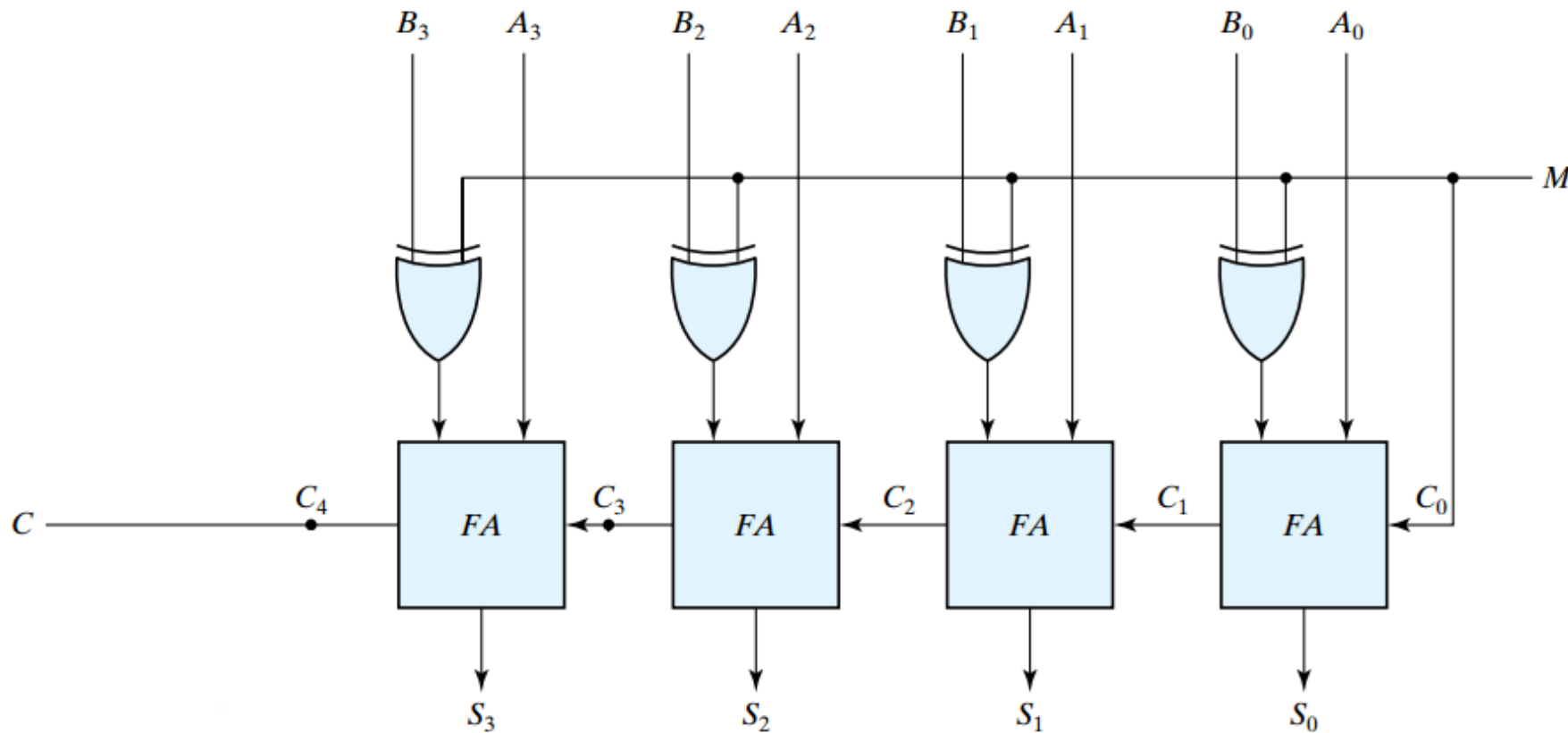
✓ ترکیب CPA, CPA: ۱۵ مرحله تاخیر

✓ ترکیب CPA, CLA: ۹ مرحله تاخیر

✓ ترکیب CPA, CLA: ۱۱ مرحله تاخیر

✓ ترکیب CLA, CLA: ۵ مرحله تاخیر

✓ تفريق کننده (Subtractor)

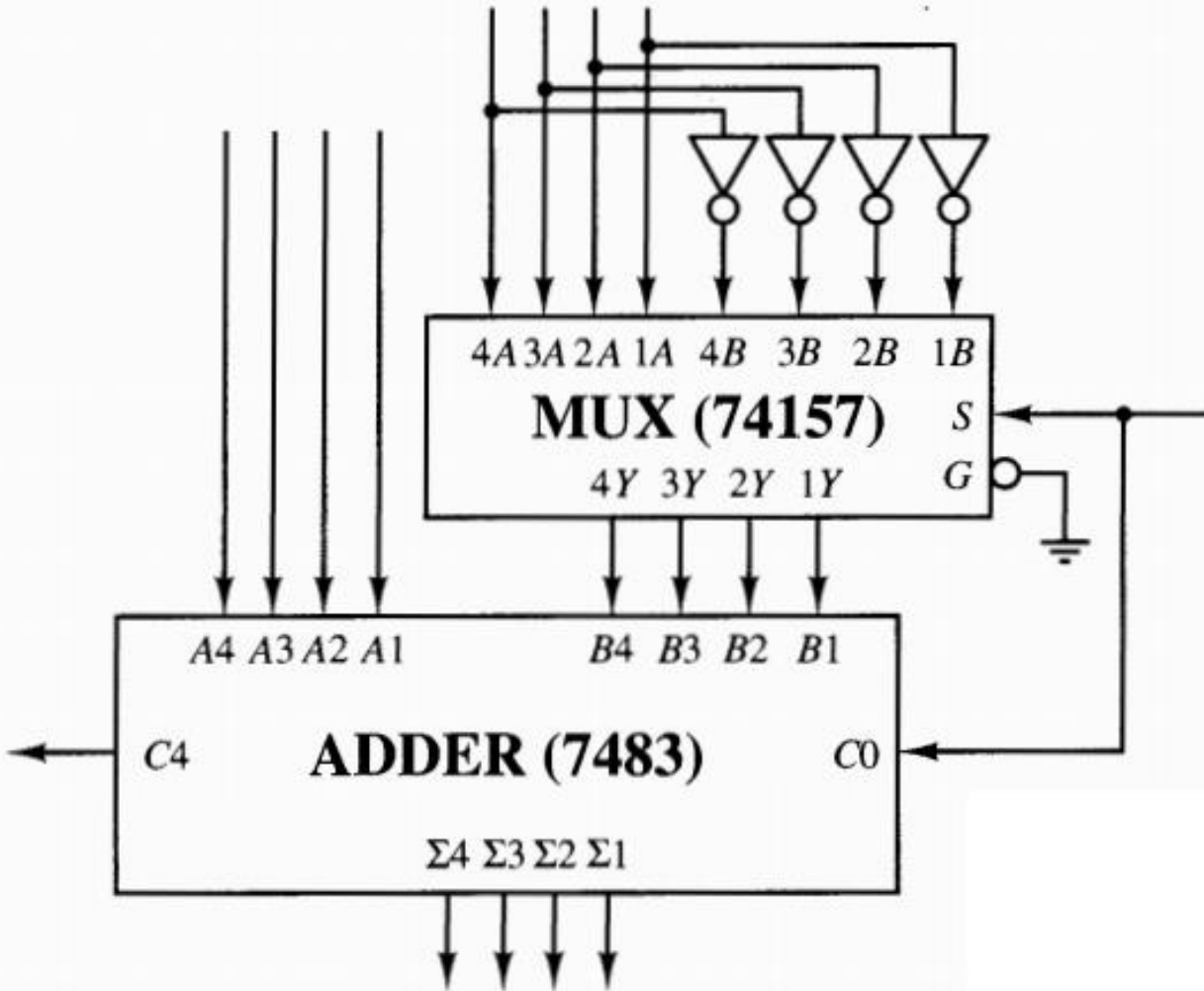
$if\ M = 0 \Rightarrow A + B + 0 = A + B$ (Adder)

$if\ M = 1 \Rightarrow A + \bar{B} + 1 = A + C_2(B) = A - B$ (Subtractor)

❖ دو جعبه K بیتی از این ها را نمی توان کنار هم گذاشت.

✓ تفريق کننده (Subtractor)

$if S = 0 \Rightarrow A + B$ (Adder)

$if S = 1 \Rightarrow A - B$ (Subtractor)

✓ تشخیص سرریز (Overflow Detection)

❖ سرریز در دو حالت رخ می دهد:

✓ در اعداد بی علامت: زمانی که جمع دو عدد n بیتی، یک عدد $n+1$ بیتی شود.

✓ در اعداد علامت دار: زمانی که جمع دو عدد مثبت، منفی شود یا جمع دو عدد منفی، مثبت شود.

✓ پس در اعداد علامت دار با استفاده از بیت های آخر که علامت عدد را نشان می دهند، می توان سرریز را تشخیص داد.

carries:	0 1	carries:	1 0
+70	0 1000110	-70	1 0111010
+80	0 1010000	-80	1 0110000
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
+150	1 0010110	-150	0 1101010

تشخیص سرریز (Overflow Detection) ✓

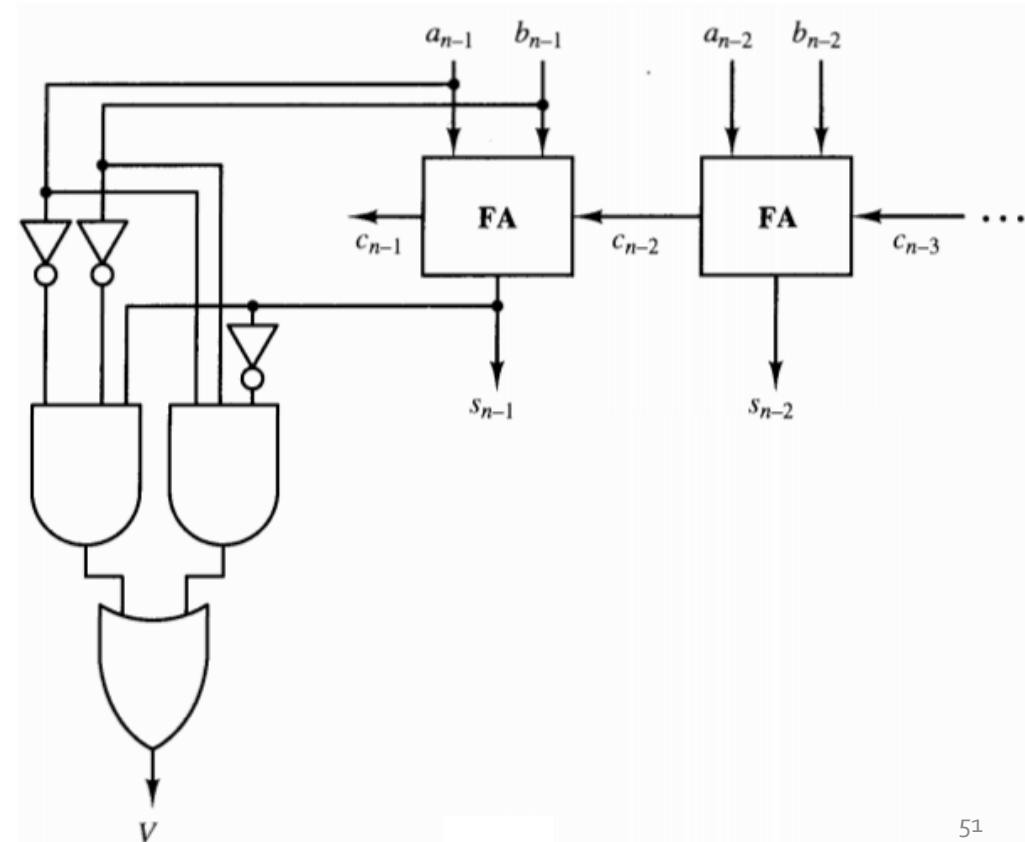
❖ سرریز زمانی رخ می دهد که:

✓ جمع دو عدد مثبت، نتیجه اش $S_{n-1} = 1$

✓ جمع دو عدد منفی، نتیجه اش $S_{n-1} = 0$

Adder Inputs			Adder Outputs		Overflow
a_{n-1}	b_{n-1}	c_{n-2}	c_{n-1}	s_{n-1}	V
0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	1	1
0	1	0	0	1	0
0	1	1	1	0	0
1	0	0	0	1	0
1	0	1	1	0	0
1	1	0	1	0	1
1	1	1	1	1	0

$$V = \bar{a}_{n-1}\bar{b}_{n-1}s_{n-1} + a_{n-1}b_{n-1}\bar{s}_{n-1}$$

✓ تشخیص سرریز (Overflow Detection)

❖ روش دیگر استفاده از بیت carry دو مرحله آخر است.

✓ اگر بیت carry ورودی و خروجی، معادل باشند، سرریز نداریم و در غیر اینصورت داریم.

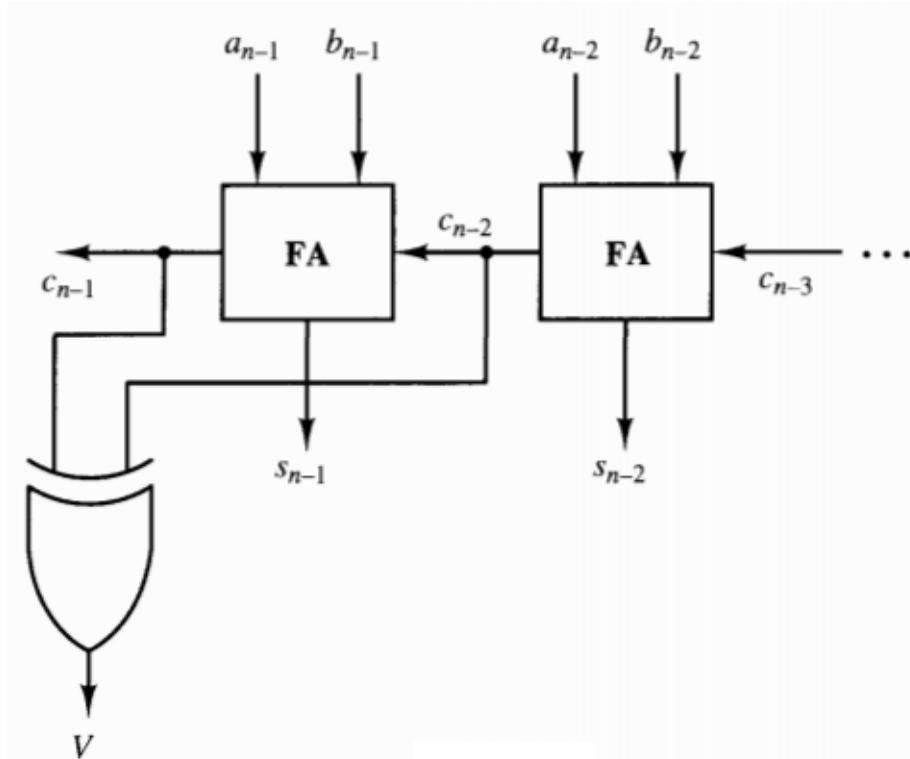
$$V = c_{n-2} \oplus c_{n-1}$$

✓ از این روش زمانی می توان استفاده کرد که بیت c_{n-2} در دسترس باشد.

❖ در اعداد بی علامت، با استفاده از بیت c_{n-1} می توان سرریز را تشخیص داد.

❖ در اعداد علامت دار، با استفاده از بیت V می توان سرریز را تشخیص داد.

Adder Inputs			Adder Outputs		Overflow
a_{n-1}	b_{n-1}	c_{n-2}	c_{n-1}	s_{n-1}	V
0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	1	1
0	1	0	0	1	0
0	1	1	1	0	0
1	0	0	0	1	0
1	0	1	1	0	0
1	1	0	1	0	1
1	1	1	1	1	0

✓ جمع کننده دهدهی (Decimal Adder)

- ❖ ماشین حساب ها و کامپیوترها برای جمع دو عدد دهدهی، معمولاً از کد BCD استفاده می کنند.
- ❖ پس می بایست ورودی و خروجی بصورت BCD باشند.
- ❖ مدار مورد نظر ۹ ورودی و ۵ خروجی خواهد داشت.

❖ جمع کننده BCD (BCD Adder):

✓ جمع دو رقم دهدهی، در بازه 0 تا 19 خواهد بود.

✓ روند طراحی جمع کننده BCD:

- دو کد BCD را بصورت باینری با هم جمع می کنیم.
- اگر حاصل کوچکتر یا مساوی ۹ بود، معادل BCD نیز همان می شود.
- اگر حاصل بزرگتر از ۹ بود، عدد بدست آمده را با 0110 (6) جمع می کنیم که ۴ بیت حاصل معادل BCD بوده و بیت سمت چپ، به عنوان carry در نظر گرفته می شود.

✓ جمع کننده دهدهی (Decimal Adder)

❖ جمع کننده BCD (BCD Adder):

$$\begin{array}{r}
 4 \quad 0100 \\
 +5 \quad +0101 \\
 \hline
 9 \quad 1001
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 8 \quad 1000 \\
 +9 \quad 1001 \\
 \hline
 17 \quad 10001 \\
 +0110 \\
 \hline
 10111
 \end{array}$$

BCD	1	1 		
	0001	1000	0100	184
	+0101	0111	0110	+576
Binary sum	0111	10000	1010	
Add 6		0110	0110	
BCD sum	0111	0110	0000	760

✓ در نهایت تمامی قوانین را بصورت جدول نوشته و پیاده سازی می کنیم.

(BCD Adder) ✓

Binary Sum					BCD Sum					Decimal
 K	Z ₈	Z ₄	Z ₂	Z ₁	 C	S ₈	S ₄	S ₂	S ₁	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1
0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	3
0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	4
0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	5
0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	6
0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	7
0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	8
0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	9
0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	10
0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	11
0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	12
0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	13
0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	14
0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	15
1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	16
1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	17
1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	18
1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	19

$$C = K + Z_8Z_4 + Z_8Z_2$$

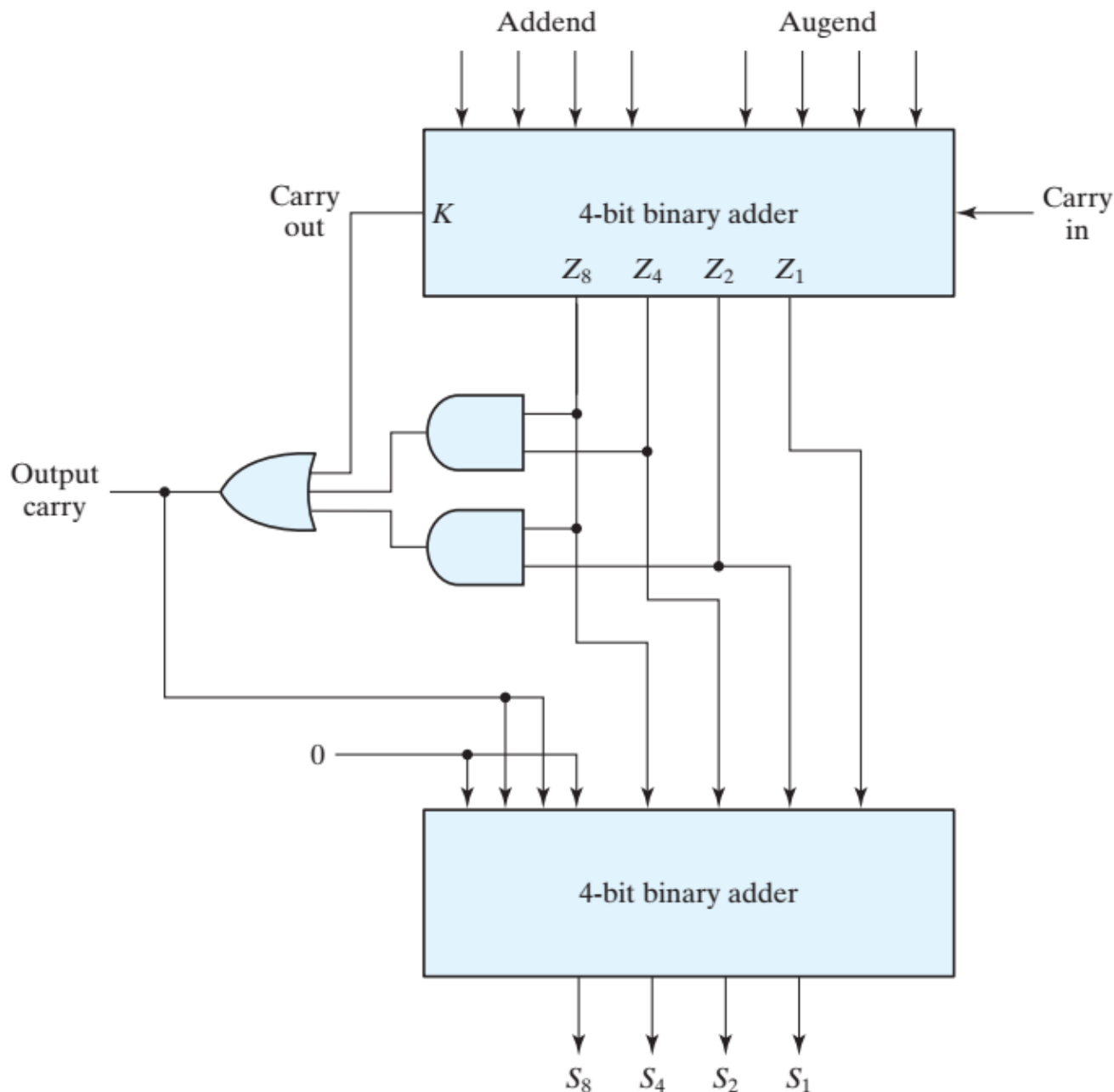

(BCD Adder) ✓

❖ برای جمع کردن n رقم دهمی، به n طبقه از این نوع جمع کننده نیاز داریم.

❖ بیت carry خروجی هر طبقه باید به carry ورودی مرحله بعدی متصل شود.

❖ تمرین: تاخیر کل را بیابید.

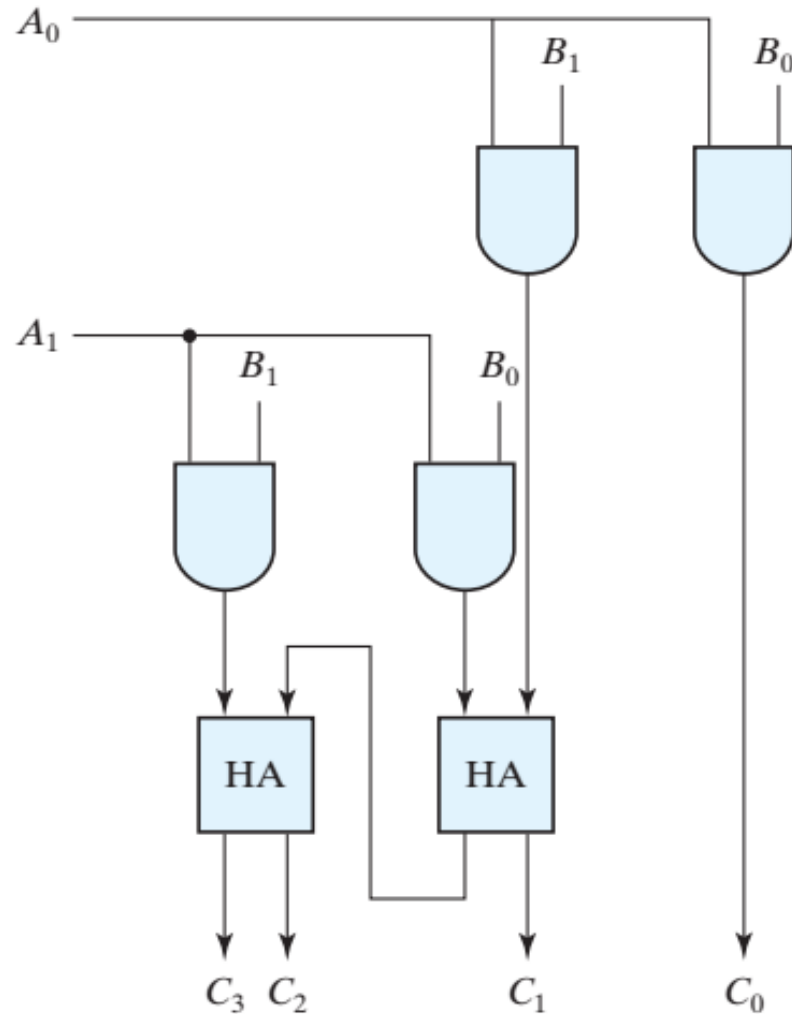

✓ ضرب کننده باینری (Binary Multiplier)

❖ ضرب باینری دقیقاً مثل ضرب دو عدد دهدهی محاسبه می شود.

$$\begin{array}{r} B_1 \quad B_0 \\ A_1 \quad A_0 \\ \hline A_0 B_1 \quad A_0 B_0 \\ \\ A_1 B_1 \quad A_1 B_0 \\ \hline C_3 \quad C_2 \quad C_1 \quad C_0 \end{array}$$

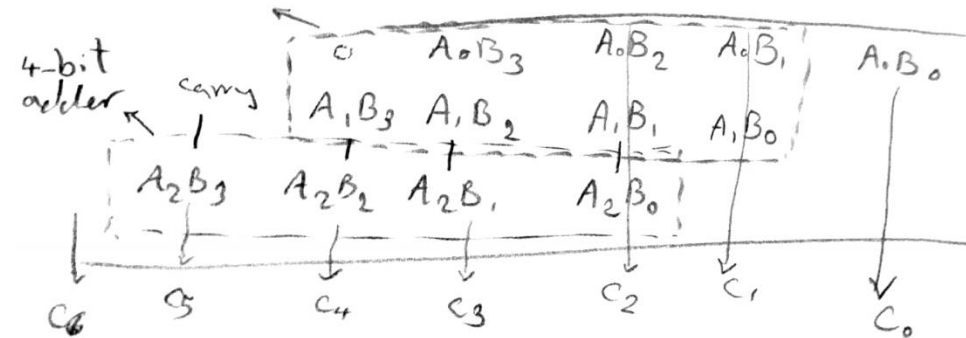
✓ ضرب کننده باینری

❖ برای تعداد بیت های بیشتر باید از FA استفاده کرد.

$B_3 \quad B_2 \quad B_1 \quad B_0$

4-bit adder

$A_2 \quad A_1 \quad A_0$

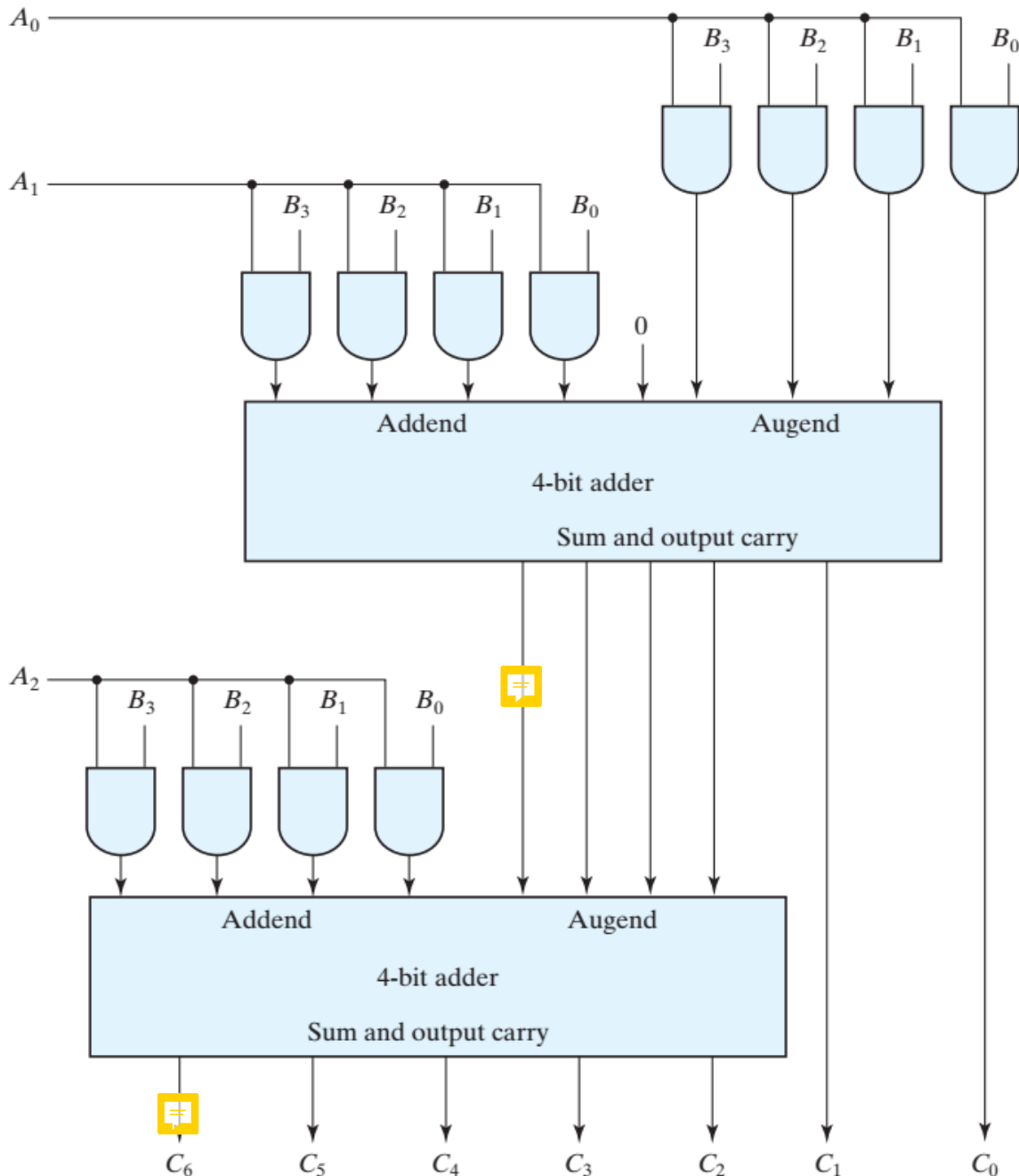
❖ برای ضرب یک عدد M بیتی در N بیتی ($M > N$),

نیاز به $M \times N$ تا گیت AND و $N-1$ تا جمع کننده

M بیتی داریم.

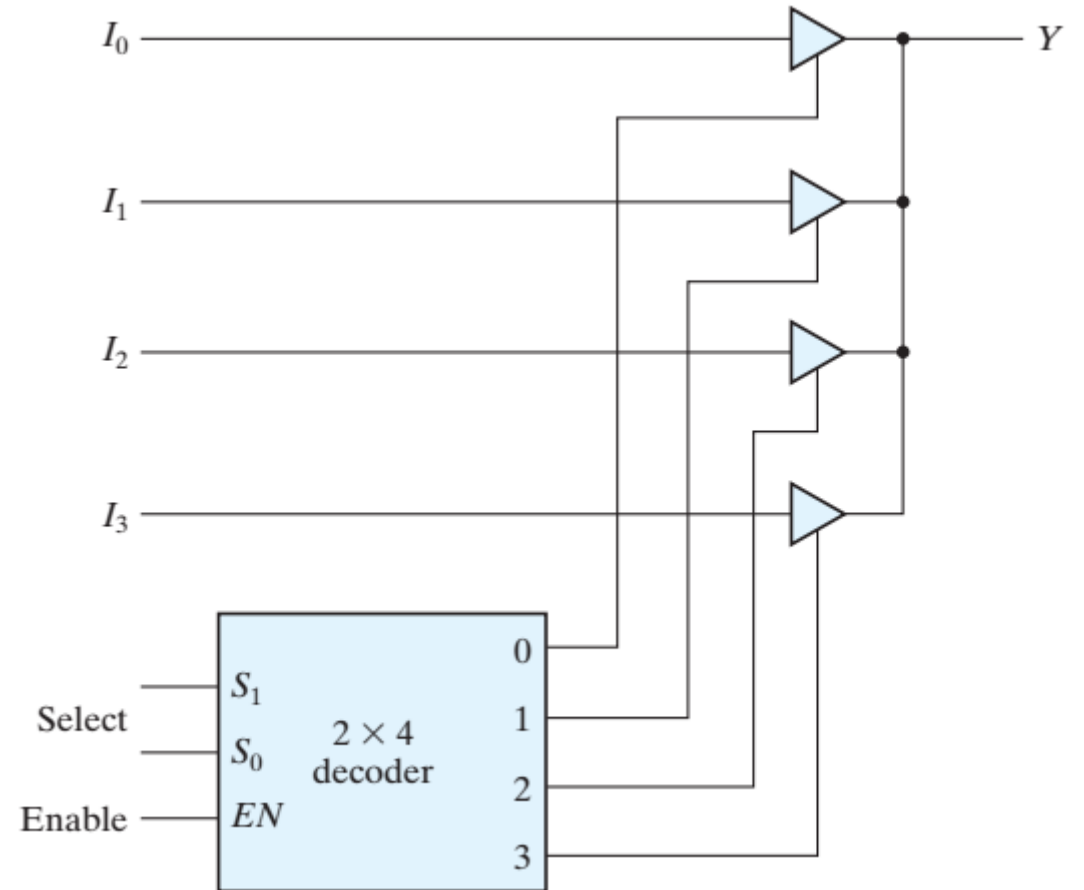
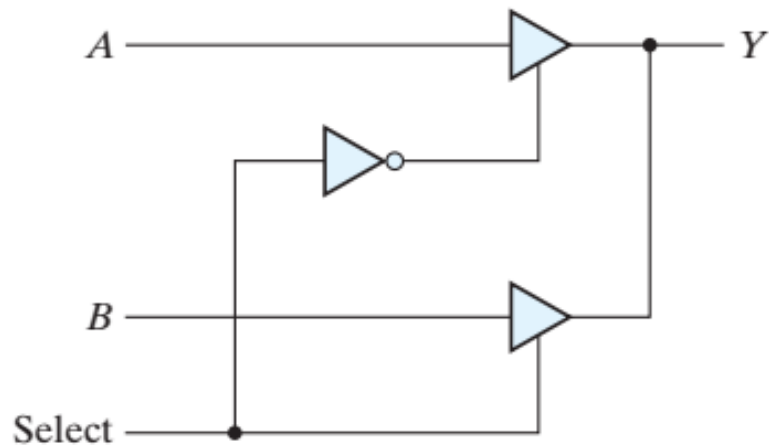
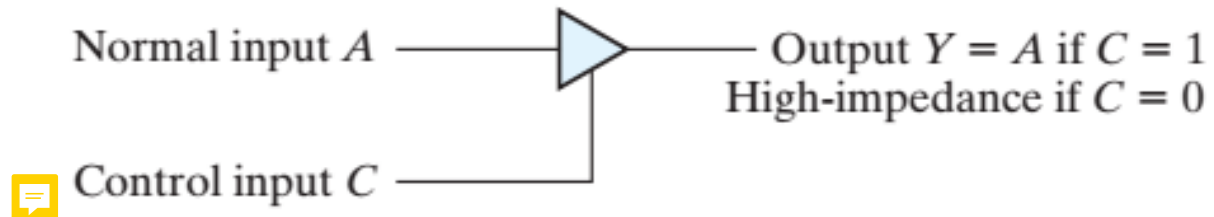
❖ تمرین: تاخیر را برای حالت های مختلف

جمع کننده ها محاسبه کنید.

✓ بافرهای سه حالت (Three-State Buffers)

❖ دارای سه حالت می باشند و برای ساخت مالتی پلکسر استفاده می شوند.

✓ خلاصه

❖ component های معرفی شده در این فصل:

- ✓ Decoder
- ✓ Encoder
- ✓ MUX / DeMUX
- ✓ Adder / Subtractor
- ✓ Comparator
- ✓ BCD-to-7Segment
- ✓ Bin-to-BCD
- ✓ Multiplier